

1101 ALLOS 190: 2

BETÆNKNING
OM
EFFEKTIVISERING
AF STATSADMINISTRATIONEN

AFGIVET AF DET AF
FINANSMINISTEREN DEN 19. NOVEMBER 1964
NEDSATTE UDVALG

BETÆNKNING NR. 388
1965

INDHOLDSFORTEGNELSE

I. Udvalgets nedsættelse og kommissorium.....	5
II. Udvalg og andre organer vedr. forenkling og tilrettelæggelse af statens forvaltning.....	6
III. Statsligt rationaliseringsarbejde i andre lande.....	11
IV. Oversigt over de opgaver, der foreligger med henblik på hensigtsmæssig og økonomisk tilrettelæggelse af statens administration.....	12
V. Vurdering og konklusion.....	13
VI. Udvalgets forslag.....	16

BILAG:

1. Finansministerens skrivelse af 28/10-1946 om nedsættelse af forvaltningskommissionen.
2. Finansministeriets cirkulære af 20/8-1952 om rationaliseringsarbejdet indenfor statsadministrationen.
3. Oversigt over de udvalg m.v., hvori forvaltningsnævnets sekretariat i de senere år har været repræsenteret.
4. Finansministeriets skrivelse af 24/5-1960 om nedsættelse af det personalepolitiske udvalg.
5. Lov om Danmarks Forvaltningshøjskole.
6. Statsministeriets skrivelse af 24/5-1960 om nedsættelse af administrationsudvalget.
7. Statsministeriets skrivelse af 20/12-1961 om nedsættelse af udflytningsudvalget.
8. Finansministeriets bekendtgørelse af 28/2-1948 vedrørende iværksættelse af trykningsarbejder indenfor statsforvaltningen.
9. Statsligt rationaliseringsarbejde i andre lande.
10. Finansministeriets skrivelse af 27/6-1956 om præmiering af rationaliseringsforslag.

I.

Udvalgets nedsættelse og kommissorium.

Den 19. november 1964 nedsatte finansministeren efter regeringsbeslutning nærværende udvalg med den opgave under hensyn til den udvikling, som har fundet sted siden forvaltningsnævnet og dets sekretariat blev etableret i 1952 at overveje nævnets og dets sekretariats fremtidige organisation, arbejdsområde og beføjelser. Det skulle herunder overvejes, om de opgaver med hensyn til forenkling og tilrettelæggelse af statens forvaltning, som i de senere år var henlagt til andre forvaltningsorganer som f.eks. administrationsudvalget af 1960 og finansministeriets konsulent i databehandlingsspørgsmål fremtidig burde samles under eet permanent organ.

Blandt de opgaver, der fremtidig kunne tænkes varetaget af et sådant permanent organ og som udvalget burde tage op til overvejelse nævntes spørgsmålet om rationalisering af arbejdsgangen i statens forvaltning, herunder anvendelse af databehandling og andre tekniske hjælpemidler samt spørgsmål om decentralisering af statens forvaltning, udskillelse af direktoratsopgaver fra departementerne og personale rekruttering.

Udvalgets indstilling burde tillige indeholde forslag til bekendtgørelse indeholdende de nærmere bestemmelser om forvaltningsnævnets og dets sekretariats beføjelser og opgaver.

Formand for udvalget har været departementschef Erik Ib Schmidt, finansministeriet, medens de øvrige medlemmer har været departementscheferne Ulrik Andersen, E. Dige, V.

Hornslet, C. C. F. Langseth, Otto Müller og J. H. Zeuthen samt direktør A. W. Nielsen, stiftsamtmand J. R. Pinholt, professor, dr. polit P. Nørregaard Rasmussen og afdelingscheferne K. O. Bredahl og P. Bjørn Olsen. Departementschef E. Dige har dog på grund af sygdom ikke kunnet deltage i udvalgets afsluttende arbejde.

Sekretariatschef E. Buchardt (forvaltningsnævnets sekretariat), finansministeriets konsulent i databehandlingsspørgsmål Helge Rasmussen samt kontorchef E. Albrechtsen (forvaltningshøjskolen) har været tilforordnet udvalget.

Udvalgets sekretærforretninger er varetaget af kontorchef M. Riitzou og fuldmægtig Kurt Petersen, finansministeriet.

Udvalget har holdt 7 møder.

Udvalget har dels givet en redegørelse for de udvalg og andre organer, som i efterkrigsårene har og/eller for tiden beskæftiger sig med de i kommissoriet omhandlede spørgsmål, jfr. afsnit II, og for statsligt rationaliseringsarbejde i andre lande, jfr. afsnit III, dels søgt at foretage en systematisering af problemkredsen omkring modernisering og effektivisering af den statslige administration, jfr. afsnit IV. Endvidere har udvalget foretaget en vurdering af opgaverne, jfr. afsnit V og på baggrund heraf udformet synspunkter og forslag vedrørende den fremtidige tilrettelægning af dette arbejde, jfr. afsnit VI. Hertil følger sig en række bilag.

Udvalget har givet sine forslag en sådan udformning, at de kan omsættes i cirkulærereform.

II.

Udvalg og andre organer vedrørende forenkling og tilrettelæggelse af statens forvaltning.

a. Forvaltningskommissionen af 1946.

Hurtigt efter krigens afslutning nedsatte regeringen Forvaltningskommissionen af 1946 med den opgave at foretage en samlet undersøgelse af mulighederne for at forenkle statens forvaltning. Kommissionen bestod af 15 medlemmer med finansministeren som formand. Kommissoriet var meget omfattende, jfr. bilag 1, idet kommissionen skulle gennemføre en rationalisering af forvaltningens arbejdsmetoder og tillige overveje en række spørgsmål såsom betimeligheden af at overføre sagsområder fra centraladministrationen til lokale administrationer, udskillelse fra departementer af sagsområder, som naturligt hører hjemme i direktorater, sagsfordelingen imellem de forskellige administrationsområder, personalets praktiske og teoretiske uddannelse, større offentlighed i forvaltningen m.v.

Efter en generaldebat nedsattes 8 udvalg og derudover 9 arbejdsudvalg. Under arbejdet i disse blev det hurtigt klart, at der, såfremt den tiltrængte rationalisering og forenkling inden for statens administration skulle kunne gennemføres, måtte tilvejebringes et administrationsorgan, der udelukkende arbejdede med denne opgave.

Efter indstilling herom fra kommissionen til finansministeren oprettedes den 1. oktober 1947 - foreløbig for en periode af 3 år — et sådant organ bestående af et nævn på 3 medlemmer med chefen for departementet for finansvæsenet i finansministeriet som formand samt et sekretariat. Nævnets navn blev forvaltningsnævnet.

Indtil forvaltningskommissionens ophør i 1952 arbejdede dette organ i nøje tilknytning til kommissionen og afgav på samme måde som de af kommissionen nedsatte udvalg indstilling til denne vedrørende en række spørgsmål, som nævnet efter kommissionens anmodning havde undersøgt. Herudover ydede forvaltningsnævnet efter anmodning fra styrelser og institutioner bistand i rationaliserings- og forenklingsspørgsmål

Blandt de forslag til forenkling, som fremsattes i forvaltningskommissionens 9 betænkninger, kan nævnes forslag vedrørende

amtstuerne, finanshovedkassen, fængselsvæsenet, luftfartsvæsenet, mødrehjælpsinstitutionerne, rigspolitiet, skattedepartementet, statens udlånsvirksomhed og undervisningsministeriet. Endvidere forslag vedrørende kontortekniske spørgsmål såsom journalisering, registrering og kontormaskiner. Desuden forslag med henblik på uddannelse af det administrative personale.

En gennemgang af de af forvaltningskommissionen stillede forslag vil vise, at en del af disse ikke er blevet gennemført eller først blev gennemført — eventuelt i ændret skikkelse — senere og efter fornyet udvalgsbehandling, således f.eks. organisationen af statens udlånsvirksomhed, undervisningsministeriets organisation og spørgsmålet om uddannelse af statens personale.

Grunden til at forvaltningskommissionens arbejde, således som det har fundet udtryk i de afgivne betænkninger, ikke har sat sig tilsvarende spor i forvaltningen, må navnlig søges i, at tiden ikke på samme måde som i dag var moden til gennemførelse af rationaliseringsforanstaltninger. Også ude i erhvervslivet er forståelsen for nødvendigheden af produktivitsfremmende forholdsregler først slået igennem i løbet af 50'erne, og denne nødvendighed er i de senere år blevet understreget af mangel på kvalificeret arbejdskraft. De stigende økonomiske krav, som stilles til den offentlige sektor, og som nødvendiggør bedre planlægning inden for alle dele af den offentlige administration, skærper yderligere behovet for rationalisering, ligesom den påbegyndte anvendelse af de nyeste kontortekniske hjælpemidler bl.a. vedrørende databehandling, jfr. det nedenfor under h anførte, virker i samme retning.

Denne problemstilling forelå ikke for forvaltningskommissionen, og hertil kommer, at denne kommission ikke havde praktisk mulighed for at følge op, om dens forslag blev gennemført.

b. Forvaltningsnævnet og dets sekretariat.

Ved forvaltningskommissionens ophør i 1952 besluttede regeringen efter kommissionens indstilling, at rationaliseringsarbejdet inden for statsadministrationen skulle fortsættes under

hensyn til de indvundne erfaringer og til, at statens administration til enhver tid burde være tilstrækkelig effektiv til på tilfredsstillende og samtidig økonomisk måde at løse de opgaver, der bliver pålagt den.

Ved finansministeriets cirkulære af 20. august 1952 blev retningslinierne for dette arbejde fastsat, jfr. bilag 2.

Rationaliseringsarbejdet skal herefter forestås af et permanent forvaltningsnævn bestående af fra 3-5 medlemmer, der beskikkes af finansministeren for 4 år ad gangen.

Forvaltningsnævnets sekretariat skal efter nævnets direktiver og i kontakt med dette udføre rationaliseringsarbejde inden for statsadministrationen og skal efter anmodning i muligt omfang bistå styrelserne ved løsning af enkeltstående spørgsmål af rationaliseringsmæssig karakter.

Fremgangsmåden ved en rationaliseringsundersøgelse aftales og arbejdet gennemføres efter samråd med og i snævrast muligt samarbejde med styrelsen.

Forvaltningsnævnet og dets sekretariat kan til brug ved undersøgelserne hos ministerier eller styrelser indhente eller på stedet indsamle alle efter nævnets skøn nødvendige oplysninger.

Sekretariatet skal på grundlag af denne gennemgang udarbejde indstillinger og forhandle med styrelserne om gennemførelsen af forslag til ændringer i organisationen, arbejdsgang, arbejdsmetoder m.v.

Sekretariatet giver forvaltningsnævnet oplysning om de foretagne undersøgelser og de opnåede resultater og redegør særligt for de rationaliseringsforslag, som sekretariatet anser for værende af væsentlig betydning, men hvorom der ikke kan opnås enighed med vedkommende styrelse. Finder nævnet, at et sådant forslag bør fremmes, kan nævnet afgive indstilling herom til vedkommende fagminister, idet finansministeren samtidig underrettes.

Nævnet afgiver årlig beretning til finansministeren om arbejdet i det forløbne år, og finansministeren fremsender med sine eventuelle bemærkninger denne til folketinget.

Forvaltningsnævnet består for tiden af 5 medlemmer. Desuden har administrationsudvalgets formand været tilforordnet nævnet, ligesom man — efter at rationaliseringsarbejdet inden for forsvaret i 1959 blev henlagt til nævnet — har knyttet en afdelingschef fra forsvarsministeriet til dette som tilforordnet. Dets for-

mand er departementschef E. Dige, finansministeriet.

Nævnets sekretariat har været ledet af forskellige fra administrationen — navnlig finansministeriet — udlånte tjenestemænd. Som følge af vanskelighederne ved at skaffe medarbejdere — hvilket bl.a. hænger sammen med de relativt beskedne aflønningsmuligheder — består sekretariatets medarbejderstab for tiden kun af 15 personer, hvoraf 7 er udlånt fra forskellige styrelser og 5 er kontraktansatte rekrutteret fra det private erhverv, medens 3 udfører kontorarbejde.

Forvaltningsnævnet træffer i princippet selv beslutning om, hvilke undersøgelser sekretariatet skal iværksætte; men i praksis har man i overvejende grad efterkommet anmodninger udefra om overtagelse af rationaliseringsundersøgelser af de enkelte styrelser og direktorater.

Der er til nævnet indkommet forslag til sådanne undersøgelser fra de enkelte styrelser, fra finansudvalget m.v. i et sådant omfang, at man har haft en »venteliste«. »Ventelisten« og sekretariatets begrænsede størrelse har medført, at nævnet kun i beskedent omfang har initieret undersøgelser af tværgående karakter.

Af større institutionsundersøgelser fra de senere år kan nævnes undersøgelserne vedrørende Forsvarets bygningstjeneste, mødrehjælpinstitutionerne, Geodætisk institut, vejdirektoratet, arbejdsdirektoratet, Danmarks radio, undervisningsministeriet, udenrigstjenesten, ulykkesforsikringsdirektoratet, sygekassedirektoratet ammunitionsarsenalet, krudtværket, våbenarsenalet, forsvarets intendanturtjeneste og forsvarets lægekorps. For tiden undersøges bl.a. statens åndssvageforsorg, amtstuerne og hærens tekniske tjenester.

Tyngdepunktet i de nævnte undersøgelser har været de pågældende institutioners interne organisation, driftsøkonomi, sagsbehandling og kontortekniske funktioner. Forvaltningsnævnets forslag har således normalt omfattet følgende: — Arbejdets fordeling på kontorer og sektioner. — Referat- og konceptudfærdigelse, overreferat, interne kontrolsystemer. — Tilrettelæggelse af bogholderi- og regnskabs-systemer, mangfoldiggørelsesteknik, journaliserings- og arkiverings-systemer.

Af tværgående undersøgelser kan nævnes hukort- og EDB-behandling inden for statsadministrationen, efteruddannelse af statens personale samt (fornylig igangsat) statens byggeadministration.

Sekretariatet forelægger rapporter om og indstillinger i forbindelse med de enkelte undersøgelser for forvaltningsnævnet, der tager stilling til, om rapporterne og indstillingerne kan afgives i den foreliggende form.

Ud over de større opgaver har sekretariatet en del »serviceopgaver«, f.eks. omlægning af regnskaber, journaler og arkiver, skaffelse af kontormaskiner og telefonanlæg, ændringer i blanketgange, indkøbsordninger o.l.

Forvaltningsnævnet og dets sekretariats virksomhed er af rådgivende art. Gennemførelsen af forslagene sker på de undersøgte institutioners ansvar. Ofte nedsætter institutionerne gennemførelsesudvalg, hvori forvaltningsnævnets sekretariat er repræsenteret, ligesom sekretariatet har været repræsenteret i en række andre udvalg, jfr. bilag 3. Sekretariatet har herved haft mulighed for at fremføre de rationaliserings-synspunkter, der kunne anføres vedrørende bestående eller planlagte administrationsenheder.

De samlede udgifter (excl. husleje) i forbindelse med forvaltningsnævnet og dets sekretariat andrager 600.000 kr. årlig. Udgifterne i forbindelse med finansministeriets konsulent i databehandlingsproblemer og dennes medarbejdere (for tiden 2), der arbejder i tilknytning til forvaltningsnævnet udgør ca. 175.000 kr. årlig.

Af det anførte fremgår, at en række af de tværgående problemer, som det i sin tid var pålagt forvaltningskommissionen at tage sig af, så som grænsedragningen mellem centraladministration og lokal administration, mellem departemental administration og institutionsadministration m.v. ikke systematisk er blevet behandlet af forvaltningsnævnet.

Endvidere har forvaltningsnævnet bl.a. som følge af mangel på personale kun i begrænset omfang over for styrelserne haft mulighed for at følge op i hvilket omfang disse gennemførte nævnets rationaliseringsforslag.

c. Det personalepolitiske udvalg.

På grundlag af en indstilling fra forvaltningsnævnet nedsatte finansministeren i 1960 det personalepolitiske udvalg med et omfattende kommissorium vedrørende rekruttering, ansættelse og introduktion af nyt personale, instruktion og uddannelse af personale, omflytning af personale uanset de bestående personalemæssige afgrænsninger mellem styrelserne, etablering af et fælles personalekontor for centraladministrationen samt overvejelse af mulighe-

derne for inden for centraladministrationen i højere grad at anvende ikke-akademisk personale, jfr. bilag 4.

Forvaltningsnævnets formand blev formand for udvalget.

Udvalget har først overvejet spørgsmål i forbindelse med personalets efteruddannelse og har i 1962 afgivet betænkning herom. Siden efteråret 1963 har der været iværksat en række kursuskurser, på hvilke gives efteruddannelse dels af sekretærer og assistentpersonale fra statsadministrationen, dels af administrativt personale fra kommunerne. Kurserne finder sted i København, Roskilde, Odense, Kolding, Århus og Ålborg.

I erkendelse af, at der er et permanent behov for sådan efteruddannelse, og at det er af betydning at få tilvejebragt faste rammer for denne har folketingsmedlemmet tilslutning fra samtlige partier den 10. marts 1965 vedtaget loven om Danmarks Forvaltningshøjskole.

Forvaltningshøjskolen skal virke for efteruddannelse af personale i statens og kommunernes forvaltning samt fremme fælles drøftelser og undersøgelser af dermed forbundne spørgsmål. Forvaltningshøjskolen skal ledes af en af finansministeren beskikket bestyrelse, hvori også kommunerne er repræsenteret. Udgifterne ved skolens drift afholdes af statskassen, jfr. bilag 5.

Vedrørende de øvrige punkter i udvalgets kommissorium foreligger endnu ingen indstilling.

d. Administrationsudvalget af 1960.

Administrationsudvalget af 1960 er nedsat af statsministeren med den opgave at formulere mere generelle retningslinier for den kommende udvikling af administrationen samt efter drøftelse med statsministeren at foretage nærmere undersøgelse af de enkelte ministeriers opbygning og sagområde.

Der skulle foretages en mere principiel gennemgang af den historisk betingede opgavefordeling mellem departementer på den ene side og særlige institutioner såsom direktorater, inspektorater, tilsyn m.m. på den anden side. Endvidere skulle udvalget overveje, om der ved ændringer i opgavefordelingen mellem departementer og institutioner samt eventuel ved visse omlægninger i sagsfordelingen mellem ministerierne ville kunne opnås besparelser og administrative forenklinger. Kommissoriet er optrykt som bilag 6.

Udvalgets formand er departementschefen i finansministeriets lønningsdepartement, og udvalget bistås bl.a. af chefen for forvaltningsnævnets sekretariat.

Fra efteråret 1962 fik yderligere repræsentanter fra personaleorganisationerne sæde i udvalget.

Siden oktober 1964 er administrationsudvalget henlagt under finansministeriets ressort.

Administrationsudvalget har hidtil afgivet 4 betænkninger.

I udvalgets 1. betænkning foretages en gennemgang af centraladministrationens almindelige organisation og opridses principielle retningslinier herfor, der delvis afviger fra det hidtidige mønster. Herefter bør de enkelte ministerier søges opbygget med eet departement og et eller flere fagdirektorater. Departementerne skulle betragtes som sekretariater for ministrene, hvis hovedopgave er udarbejdelse af lovforslag og af generelle forskrifter for den øvrige statsforvaltning, behandling af bevillingsspørgsmål, central planlægning o.lign. samt afgørelse af sager, som er afgjort af andre led i forvaltningen, men som ved indankning indbringes for ministeren.

Fagdirektoraternes opgave skulle være at administrere de opgaver, som i dag er henlagt til departementerne i øvrigt samt til de nuværende direktorater, hvilket i princippet er at træffe afgørelse i enkeltsager og udøve tilsyn med overholdelse af fastsatte forskrifter. Direktoraterne skulle også have initiativpligt over for departementerne med hensyn til påkrævede forslag om ændringer i gældende lovgivning.

Udvalgets 1. betænkning indeholdt desuden en gennemgang af og forslag til ændringer i uddannelsesvæsenets organisation, herunder forslag til en samling af administrationen af uddannelsen under undervisningsministeren. Til lige blev stillet forslag til oprettelse af kulturministeriet. Udvalgets forslag er i hovedsagen blevet gennemført.

I udvalgets 2. og 4. betænkning er foretaget en gennemgang af de områder, der henhører under arbejds- og socialministeriernes forretningsområde og fremsat forslag om en mere rationel sagsfordeling imellem et arbejdsdepartement og et socialdepartement samt om udlægning til et direktorat af en del af socialministeriets sagsområde. Udvalgets forslag er nu realiseret.

I udvalgets 3. betænkning er behandlet administrationen af told- og forbrugsafgiftslovgivningen, og udvalgets forslag har medført

væsentlige ændringer i den hidtidige opbygning af administrationen på dette område.

I 1962 nedsatte statsministeren en arbejdsgruppe med den opgave at overveje revisionsdepartementernes og hovedrevisionens forhold og afgive betænkning herom til administrationsudvalget og deltage i udvalgets videre behandling af spørgsmålet.

En af gruppen fornylig afgivet betænkning behandles for tiden i administrationsudvalget.

e. Udflytningsudvalget.

Ved skrivelse af 21. december 1961 nedsatte statsministeriet et udvalg - udflytningsudvalget - med den opgave at lade undersøge i hvilket omfang det af egnsudviklingshensyn ville være fordelagtigt at foretage en udflytning fra hovedstadsområdet af dele af statsadministrationen, jfr. bilag 7.

Statsministeriets departementschef var tidligere formand for udvalget, hvori finansministeriet var repræsenteret ved lønningsdepartementets chef, ligesom chefen for forvaltningsnævnets sekretariat var medlem. Udvalget er nu henlagt under indenrigsministeriet.

Udvalget har i 1964 afgivet sin første betænkning og heri redegjort for de generelle problemer, der opstår i forbindelse med udflytning fra hovedstadsområdet af statsinstitutioner. Udvalget har endnu ikke afgivet nogen indstilling om flytning af bestemte institutioner.

Selv om der ved nedsættelsen af dette udvalg til dels er sigtet på at opnå en mere ligelig fordeling af statens administrative organer over landets forskellige egne ud fra egnsudviklingshensyn, må der dog tillige i udvalgets overvejelser indgå en væsentlig hensyntagen til mulighederne for en effektivisering af administrationen gennem dekoncentration.

1. Statens nævn for papir og tryksager.

Spørgsmålet vedrørende tilrettelæggelsen af statsmyndighedernes indkøb og forbrug af tryksager samt udgivelse af trykte publikationer er siden 1948 henlagt under finansministeriet, som i februar 1948 nedsatte et nævn med repræsentanter for forskellige statsstyrelser, der skulle være rådgivende i disse sager, jfr. bilag 8.

Nævnet har taget stilling til, hvilke tryknings- og forlagsopgaver finansministeriets kommitterede for papir og tryksager bør tage op, og hvilke der kan overlades private, principperne

for blæk- og carbonordningerne, spørgsmålet om størrelsen af provisionen til Danske Boghandlers Kommissionsanstalt for salg af statens publikationer, driften af forsvarsministeriets trykkeri. Endvidere har nævnet medvirket til standardiseringen af dokumenter, der tinglyses.

For tiden behandler nævnet en betænkning afgivet af et af ministeriet for kulturelle anliggender nedsat udvalg om anvendelse af papir inden for statsforvaltningen. Endvidere har det en bekendtgørelse vedrørende iværksættelse af trykningsarbejder, herunder trykning og offentliggørelse af statens kommissions- og udvalgsbetænkninger under udarbejdelse.

g. Finansministeriets kommitterede for papir og tryksager.

Stillingen som kommitteret for papir og tryksager blev oprettet ved bekendtgørelse af 28. februar 1948 og i henhold til de deri indeholdte regler yder den kommitterede statsmyndighederne vejledning og bistand ved iværksættelse af trykningsarbejder og foretager efter anmodning indkøb af tryksager for myndighederne og yder bistand ved udformning af blanketter.

Det påhviler myndighederne at rådføre sig med den kommitterede om tryksagers opsætning og udstyr, valg af papirkvalitet m.v. og tilbud om udførelse af større arbejder. Faste aftaler om trykning skal forelægges den kommitterede, forinden aftale sluttet. Den kommitterede reviderer regninger på trykkearbejde og afgiver bestilling på bogtrykarbejde for kommissioner og nævn, hvorved opnås betydelige besparelser.

Desuden har trykningskontoret en rotaprintafdeling, ligesom der til lyskopiering af tegninger og lign. for alle statsinstitutioner i 1963 er etableret et lyskopieringsanlæg.

Trykningskontoret er repræsenteret i flere udvalg under Dansk Standardiseringsråd.

Den kommitterede deltager i møderne i statens nævn for papir og tryksager, og han kan forelægge principielle spørgsmål for dette nævn.

h. Finansministeriets konsulent i databehandlings spørgsmål

Anvendelse i administrationen af elektronisk databehandling (EDB), rejser betydelige organisatoriske problemer. Indførelse af EDB i eet administrationsområde rejser således ofte en

række problemer med relation til andre forvaltningsområder. F.eks. vil oprettelsen af et centralt EDB-personregister kunne få betydning for flere forvaltningsområder, idet et centralregister vil kunne forenkle og effektivisere føringen af en række enkeltregistre som folke-, sygekasse-, skatte-, værnepligt-, folkepensions-, ejendomsskatte-, radio- og TV-, motor- samt lønnings- og pensionsregistre, arbejdsløshedskasser og telefonabonnenter.

En forudsætning for EDB-problemernes løsning er, at administrationen kan opnå bistand til vurdering af opgavernes egnethed og passende sagkundskab i EDB-teknik, som kan koordinere problemernes løsning.

Under hensyn til det anførte oprettede finansministeriet den 1. januar 1963 en honorarlønnet stilling som finansministeriets konsulent i databehandlingsspørgsmål indtil videre i tilknytning til forvaltningsnævnet. Konsulenten har arbejdet i nøje kontakt med Datacentralen og har deltaget i behandlingen af en række konkrete projekter om indførelse af databehandling ved personregistrering, registrering af motor køretøjer, beregning og udbetaling af lønninger

1 Forskellige serviceorganer for staten.

I/S Datacentralen af 1939.

På forvaltningsnævnets initiativ og efter aftale med de respektive kommunale organisationer oprettedes I/S Datacentralen af 1959 til løsning af den offentlige forvaltnings databehandlingsopgaver.

Interessentskabets deltagere er den danske stat ved finansministeriet, Københavns kommune, Frederiksberg kommune, Den danske Købstadforening, Foreningen bymæssige kommuner og de samvirkende sognerådsforeninger i Danmark.

Datacentralen skal fortrinsvis udføre opgaver henhørende under de enkelte interessenters eget område samt fællesområder.

Interessentskabet drives på forretningsmæssig basis; midlerne til etableringen er overvejende tilvejebragt ved lån af statskassen, ialt 15 mill kr.

Datacentralen beskæftiger et personale på ca. 170 personer.

Datacentralen er et serviceorgan, som ikke selv udfører administrative opgaver, men efter anvisning fra administrationen udfører visse

funktioner for denne. Desuden løses en række tekniske og videnskabelige beregningsopgaver.

Stort set kan centralens nuværende arbejde systematiseres i 3 afsnit: En gruppe medarbejdere, der som konsulenter og planlæggere tilrettelægger og udarbejder planerne for opgavens løsning, en gruppe som herefter foretager den programmering i detaljer, som er nødvendig for at maskinerne kan overtage arbejdets udførelse, og endelig de medarbejdere, som betjener maskinerne.

Statens hulkortcentral.

Statens hulkortcentral blev oprettet i 1951 under finansministeriet og blev i 1958 på forvaltningsnævnets forslag sammenlagt med varedirektoratets hulkortcentral.

Centralen udfører arbejde for en række statsinstitutioner med hensyn til regnskabsførelse samt beregning og udskrivning på giroindbetalingskort af ydelser til det offentlige.

Efterhånden som den offentlige administration på en række områder er gået og går over til anvendelse af den mere avancerede EDB-teknik, er omfanget af centralens arbejde blevet reduceret. Denne udvikling vil formentlig fortsætte, men der vil dog stadig være opgaver, der mest hensigtsmæssigt løses ved hulkortbehandling.

Statens annonce- og reklamekontor.

Statens annonce- og reklamekontor blev oprettet under finansministeriet i 1937, bl.a. med den opgave at modtage alle annoncer, der for statens regning (dog med undtagelse af statsbanerne) indrykkes i dagblade m.v. og søge annoncerne placeret på den mest hensigtsmæssige og økonomiske måde samt rådgive med hensyn til annoncerens udformning. Kontoret er endvidere rådgivende for statsinstitutionerne (bortset fra statsbanerne) med hensyn til alle former for

reklame og tilrettelæggelse af reklamekampagner, plakater m.v.

Endvidere betjener kontoret statsinstitutioner med avisudklip.

Statens indkøb af kontormaskiner.

For at opnå de bedst mulige økonomiske betingelser, og oprindelig tillige for at sikre indkøb af maskiner af rette type og kvalitet, har der siden 1929 været etableret fællesindkøb af kontormaskiner til statstjenesten ved »Statens indkøb af kontormaskiner« under statsbanerne. Formålet med fællesindkøbet er nu alene at opnå de bedst mulige rabatordninger.

Rigsarkivets journaliserings- og kassationsafdeling.

Da spørgsmålet om en rationel organisering af kassationen af arkivalier hænger sammen med det journalsystem, der anvendes i de kontorer, hvorfra arkivalierne hidrører, har rigsarkivets journaliserings- og kassationsafdeling siden 1963 uden forudgående aftale med forvaltningsnævnet, hvis sekretariat arbejder med lignende opgaver, ydet bistand til statsinstitutioner med hensyn til tilrettelæggelse og rationalisering af journal- og arkivsystemer.

Muligheden for samarbejde er nu taget op til drøftelse.

Hensigtsmæssige retningslinier på dette område må tillægges betydelig vægt under hensyn til administrationens voksende omfang.

Slotsforvaltningens møbelcentral.

Indkøb af møbler til statens kontorer i København foretages gennem møbelcentralen under Christiansborg Slotsforvaltning, bl.a. med henblik på standardisering og opnåelse af rabatordninger.

III.

Statsligt rationaliseringsarbejde i andre lande.

Forvaltningsnævnets sekretariat har udarbejdet en redegørelse om statsligt rationaliseringsarbejde i andre lande, jfr. bilag 9. Det fremgår heraf, at der i talrige lande findes et organ, som tager sig af dette arbejde, og at det ofte er

placeret under eller i tilknytning til finansministeriet. Organets relative størrelse varierer betydeligt, og det er nogle steder opbygget som et centralorgan, der selv udfører alle funktioner; andre steder som et organ, hvortil er knyttet

andre organer med specielle formål. I øvrigt har organets opbygning og placering i tidens løb skiftet inden for det enkelte land.

De statslige rationaliseringsorganer i andre lande er alene rådgivende.

IV.

Oversigt over de opgaver, der foreligger med henblik på hensigtsmæssig og økonomisk tilrettelæggelse af statens administration.

Udvalget har i dette afsnit søgt at systematisere de talrige og forskelligartede opgaver, der foreligger med henblik på en hensigtsmæssig og økonomisk tilrettelæggelse af statens administration. Der gives under punkterne A-C en oversigt, og det anføres, i hvilket omfang og af hvem, de hidtil er søgt løst.

- A: Udformning af generelle retningslinier samt konkret bistand vedrørende *administrations opbygning*; f.eks. med hensyn til:
 - a: Indbyrdes sagsfordeling mellem ministerier og administrationsområder
 - b: Arbejdsdeling mellem departementer og direktorater og andre institutioner
 - c: Koncentration eller dekoncentration (forlægning til underordnede statsinstitutioner).
 - d: Centralisering eller decentralisering (forlægning til kommunerne)
 - e: Organisationen inden for de enkelte institutioner.
 - f: Geografisk spredning af statsadministrationen, specielt ved udflytning fra hovedstadsområdet.
 - g: Nedlæggelse af administrative enheder, hvis funktion er ophørt eller indskrænket i betydning.

De under a, b, c, d og e nævnte opgaver henhører nærmest under administrationsudvalget af 1960. De under b, c og e nævnte har tillige været behandlet af forvaltningsnævnet i forbindelse med institutionsundersøgelser. f. er behandlet i det af statsministeriet i 1963 nedsatte udflytningsudvalg, men sigtet med dette sidste udvalgs arbejde er dog mere egnsudviklingshensyn end rationalisering og bedre økonomi.

- B: Udformning af generelle retningslinier samt konkret bistand vedrørende *administrations virksomhed*, f.eks. vedrørende:
 - a: Arbejdsgang og sagsbehandling inden for den enkelte institution.

- b: Opgavers overførsel til databehandlings-teknik.
- c: Lokaleproblemer inden for statsforvaltningen. Lokalenormer.
- d: Indretning af nybygninger, bl.a. med henblik på tilrettelæggelsen af den interne kommunikation (tørpost, betjentstuer m.v.).
- e: Kommunikation inden for en institution mellem leder og medarbejdere og mellem medarbejdere og afdelinger indbyrdes
- f: Kontortekniske problemer vedrørende standardisering, journaler, arkiver, kartoteker, anvendelse af kontormaskiner, fotomateriel, dikteranlæg m.v.
- g: Tekniske kommunikationsmidler, f.eks. Teletex, og deres anvendelse internt og eksternt
- h: Eventuel samling af statens kontorer i hver enkelt provinsby.

De under a og f nævnte opgaver behandles af forvaltningsnævnet og dets sekretariat. Specielle problemer under f behandles tillige i en række særlige organer såsom statens papirnævn og trykningskontor m.fl., jfr. foran.

Spørgsmål under b behandles af finansministeriets datakonsulent, forvaltningsnævnet samt Datacentralen og forskellige nyeetablerede udvalg c og d behandles for så vidt centraladministrationen angår af det af boligministeriet nedsatte lokaleudvalg samt slotsforvaltningen. Problemerne under e, der må tillægges betydelig vægt inden for større administrationer, og som inden for erhvervsvirksomheder overvejes indgående, er hidtil ikke behandlet systematisk for statsadministrationen, men kun i forbindelse med enkeltundersøgelser.

g behandles ikke systematisk noget sted, forvaltningsnævnets sekretariat og enkelte styrelser har selv taget spørgsmålet op til overvejelse.

Spørgsmålet om placeringen af statens kontorer i provinsen, jfr. h er ikke taget op noget sted.

C: Udformning af generelle retningslinier samt konkret rådgivning vedrørende *personalepolitiske spørgsmål*.

- a: Vurdering af kvalifikationer ved rekruttering og forfremmelse. Anvendelse af faste bedømmelsesnormer.
- b: Evt. oprettelse af et centralkontor for ansættelse, forfremmelse og omflytning af personale.
- c: Videreuddannelse af personale på alle trin, herunder uddannelse i rationalisering.
- d: Lederuddannelse bl.a. med henblik på en virksomhedsledelse og personaleledelse.
- e: Arbejdskraftens anvendelse under hensyn til opgaver og uddannelse.
- f: Anvendelse af præmiering for rationali-

seringsforslag, jfr. finansministeriets cirkulæreskrivelse af 27. juni 1956, der er optaget som bilag 10.

De under a nævnte opgaver henhører i og for sig under det personalepolitiske udvalg, men der er foreløbig kun taget indledende skridt til en nærmere behandling heraf. b er ikke taget op. Til varetagelse af c: videreuddannelse samt den særlige lederuddannelse er nu efter forslag fra det personalepolitiske udvalg oprettet *Forvaltningshøjskolen* med selvstændig bestyrelse og leder.

De under e og f nævnte opgaver er ikke taget op til generel behandling inden for staten. Formelt hører f under statsstyreisernes centrale samarbejdsudvalg.

V.

Vurdering og konklusion.

1: Den foretagne korte gennemgang viser, at der gennem de senere år er blevet og fortsat arbejdes med spørgsmålene omkring administrationens opbygning og rationalisering i en række udvalg og nævn med tilhørende sekretariater med varierende status og placering inden for centraladministrationen.

På en række punkter er opnået resultater. Omlægninger og opgavefordelingen mellem forskellige ministerier er gennemført. Der er sket væsentlige strukturændringer inden for en række styrelser, og der er ydet bistand ved forenkling af arbejdsgangen og anden kontormæssig rationalisering. Efteruddannelsen af arbejdskraft på alle niveauer er nu påbegyndt ved oprettelsen af forvaltningshøjskolen, og spørgsmålene vedrørende mere systematisk anvendelse af EDB-teknikken er genstand for overvejelse.

2: Ikke desto mindre er det en nærliggende slutning, at bestræbelserne for at forenkles og effektivisere statsadministrationen ikke har holdt mål med udviklingen. De omtalte bestræbelser virker i nogen grad spredt, og der har manglet en fast plan for indsatsen. Man har i ret vidt omfang accepteret bestående strukturer og institutioner og har koncentreret sig om rationalisering inden for de givne rammer.

I en del tilfælde har et omfattende udvalgs-

og sekretariatsarbejde ikke givet sig udslag i praktiske resultater i styrelserne, i en række andre tilfælde har man måttet lade problemerne ligge, fordi man med de givne midler ikke har kunnet overkomme dem.

Den mest iøjnefaldende kendsgerning er den, at statsadministrationen i de sidste årtier har været inde i en voldsom ekspansion, og at væksten er foregået uden væsentlig hensyntagen til de samtidig igangværende bestræbelser på at rationalisere. Disse tegner sig som en relativt underordnet detalje i den samlede udvikling.

3: Mængden af opgaver, der henlægges til statsadministrationen, må antages fortsat at vokse. Dermed stilles øgede krav til statens *administrative indsats*. Bestående institutioner vil på grund af befolkningstilvæksten og krav om bedre service vokse, og nye opgaver vil melde sig og føre til etablering af nye institutioner eller nye afdelinger inden for bestående. Samtidigt vil den kontortekniske udvikling - ikke mindst EDB-teknikken - åbne nye administrative muligheder og skabe nyt grundlag for rationaliseringer og besparelser; rigtigt anvendt vil den ny teknik kunne sikre hurtigere information og skabe mulighed for bedre løsning af mange opgaver.

Løsningen af offentlige opgaver lægger be-

slag på højt kvalificeret arbejdskraft, som også er en mangelfaktor i det private erhvervsliv. En bedre økonomisering med anvendelse heraf har derfor betydning ud over det, at der opnås besparelser på de offentlige budgetter.

Ud fra de erfaringer, der gennem de foregående år er gjort med bestræbelser på at begrænse væksten i statens administrative apparat, vil det efter udvalgets opfattelse være *påkrævet, at man tillægger denne målsætning højere prioritet end hidtil og udruster de organer, der skal bistå hermed med større beføjelser og midler.*

4: Omfanget af statens administration er bestemt af de opgaver, folketinget gennem lovgivningen pålægger staten og af den måde, hvorpå lovgivningen foreskriver dem løst. Ved udformningen heraf vil politiske hensyn ofte gå på tværs af det, der administrativt set er det enkleste og billigste. Jo flere undtagelsesbestemmelser eller særregler, der f.eks. indsættes i en lov, jo større bliver administrationen. Stående over for valget mellem hensynet til det administrativt rationelle og hensynet til andre politiske interesser har man ofte givet disse sidste højest prioritet. Dette kan bl.a. skyldes, at de administrative hensyn ikke har været fremført med tilstrækkelig vægt. Administrationen kan således have et medansvar for, at lovgivningen ikke altid tilgodeser kravet om den enklest mulige administration.

Udvalget har overvejet, om det ville være hensigtsmæssigt, at alle lovforslag blev forelagt et sagkyndigt organ til udtalelse med henblik på en vurdering af de krav, det indebar til administrationen. Man er dog veget tilbage fra at stille forslag herom, idet der ikke her er tale om en forholdsvis enkel opgave, der kunne løses uden væsentlig forsinkelse af lovgivningsarbejdet. En analogi med justitsministeriets lovkontor er ikke dækkende, idet lovkontorets virksomhed vedrører lovforslagenes formelle udformning og relationer til bestående lovgivning, medens en vurdering af lovforslags administrative konsekvenser ville forudsætte en dybtgående analyse af det direkte og indirekte berørte administrationsområde. Denne analyse kan bedst foretages af den ansvarlige styrelse, d.v.s. det ministerium, der har ansvaret for lovforslaget, evt. efter forhandling med andre departementer i det omfang, administrative funktioner under disse berøres.

Udvalget skal imidlertid fremhæve, at en første forudsætning for at modvirke en for stærk vækst i statens administration er, at der forud

for al ny lovgivning og ændringer i bestående lovgivning foretages en gennemgang af de administrative konsekvenser deraf, og at resultaterne af denne bedømmelse forelægges for folketinget, f.eks. i bemærkningerne til lovforslaget. Det er udvalgets hovedsynspunkt, at arbejdet hermed må foretages af de direkte berørte departementer, ligesom ansvaret derfor påhviler disse. Det vil i mange tilfælde kunne være til stor hjælp for departementerne, om de kan henvende sig til et centralt organ, hvor de kan få sagkyndig bistand vedrørende disse spørgsmål; det gælder ikke mindst, hvor der kan blive tale om anvendelse af nye administrationstekniske hjælpemidler. Uklare eller indviklede regler i lovgivningen vil f.eks. kunne vanskeliggøre de billige løsninger, disse hjælpemidler ellers ville muliggøre.

5: Inden for de i lovgivningen definerede rammer, kan de givne administrative opgaver løses på flere måder. Det er styrelsernes ansvar, at det sker på den mest hensigtsmæssige måde.

Ansvaret for en administration påhviler her i landet vedkommende ministre. I betragtning af de politiske og lovgivningsmæssige opgaver, som påhviler en minister, kan det imidlertid ikke forventes, at en minister tillige kan udøve en indsats af større omfang med hensyn til at være initiativtager og drage omsorg for, at der inden for hans forvaltningsområde løbende gennemføres sådanne ændringer og omlægninger af det administrative system, at det til enhver tid svarer bedst til de krav, der må stilles. Herved må også ministres hyppigt relative korte funktionstid i et ministerium tages i betragtning.

Når henses hertil og til det ansvar, som påhviler enhver styrelseschef, for at administrationen inden for hans myndighedsområde inden for de givne lovgivningsmæssige rammer tilrettelægges rationelt og økonomisk, må arbejdet med administrationens effektivisering i første række komme til at påhvile styrelsescheferne og deres medarbejdere.

Det er udvalgets opfattelse, som bekræftes af de gennem de sidste 15 år indhøstede erfaringer, at man ikke kan forvente, at et eller flere organer etableret *uden for* de ansvarlige styrelser vil være i stand til at drage omsorg for, at der til enhver tid på alle områder og trin inden for statsadministrationen gøres den fornødne indsats for, at det administrative arbejde tilrettelægges på den mest hensigtsmæssige måde. En fortløbende modernisering og effektivisering af statens administration er en så omfattende og

krævende opgave, at dens løsning er uoverkommelig for et enkelt udvalg, nævn eller råd, selv om dettes medlemmer ofrede en betydelig del af deres tid derpå, og selvom der til et sådant organ er knyttet et stort og effektivt sekretariat af kvalificerede medarbejdere.

6: Derimod anser udvalget det for givet, at der vil være behov for en *planlæggende og koordinerende centralinstans på dette område*. Denne instans, der må være en del af selve centraladministrationen, må have til opgave at påse, at samtlige emner og opgaver dækkes, og at det sker ud fra en helhedsvurdering af, hvor indsatsen til enhver tid er mest påkrævet. Fra denne centrale instans bør tillige kunne ydes styrelserne bistand af kyndige specialister på de forskellige administrationstekniske områder.

Bistand fra en central instans forekommer ikke mindst påkrævet, hvor de administrative opgaver efter deres indhold berører flere styrelser, eller hvor den administrative teknik stiller krav om samvirke mellem flere styrelser. Det gælder også, hvor der er tale om fordelingen af arbejdet på forskellige styrelser, eller hvor der er tale om ensartede funktioner inden for forskellige forvaltningsområder — det være sig bogholderi, budgetlægning eller byggeadministration.

Den bistand styrelserne herudover har behov for, må ydes under former, der varierer efter opgavernes karakter og omfang. Der kan i nogle tilfælde være behov for udvalg eller måske brede kommissioner, medens små arbejdsgrupper i andre tilfælde er mest egnede. I nogle spørgsmål har styrelserne navnlig behov for at kunne hidkalde eksperter udefra eller søge vejledning vedrørende de erfaringer, der er gjort med beslægtede problemer inden for andre administrationsgrene. Ved valget mellem forskellige arbejdsformer må det omtalte centrale organ tages med på råd.

På visse områder vil stående udvalg eller nævn kunne være den rette form, men i almindelighed må man regne med at skulle arbejde med ad hoc-arrangementer. Mere permanente organer som papirnævnet har den fordel, at medlemmerne får en betydelig erfaring på det pågældende felt; på den anden side er der den risiko, at medlemmerne af sådanne nævn i det lange løb trættes. For ad hoc-udvalg taler, at sammensætningen og størrelsen af sådanne kan tilpasses den enkelte opgave. Derigennem kan yderligere nås det væsentlige, at repræsentanter fra de berørte styrelser inddrages direkte i ar-

bejdet. Der opnås herved, at det pågældende udvalg sikres føling med de konkrete forhold, og at styrelsens repræsentanter gøres solidarisk med udvalgets bestræbelser og forslag, hvilket skulle øge tilbøjeligheden til at søge forslagene hurtigt realiseret.

Hvor en problemstilling er relativt ensartet fra styrelse til styrelse, eller hvor den er teknisk betonet og kræver særlig ekspertise, kan et lille permanent udvalg være den bedste form. Hvor hovedvægten derimod ligger på at få en styrelse til selv at arbejde med på en mere omfattende omlægning, vil ad hoc-organer nedsat af den pågældende styrelse eller i samarbejde med denne, være en bedre løsning. Erfaringerne fra administrationsudvalget af 1960 viser, hvor vanskeligt det er at få et større udvalg med faste medlemmer til over en årrække at arbejde sig gennem det ene styrelsesområde efter det andet.

7: Et centralt spørgsmål i overvejelserne over begrænsning af statsadministrationens vækst er det, om personalet på de forskellige trin har den til det pågældende hverv passende *uddannelse*. På den ene side er der inden for statsadministrationen en tendens til at anvende »overkvalificeret« arbejdskraft, på den anden side synes uddannelsen til løsning af administrative opgaver at være forsømt.

Den udprægede mangel på akademisk uddannet arbejdskraft gør det nødvendigt, at denne ikke anvendes ved opgaver, der kunne løses lige så godt af dertil specielt uddannet kontorpersonele. Behovet for en mere effektiv tilrettelæggelse af det administrative arbejde tilsiger endvidere, at der iværksættes en omfattende efteruddannelse af det akademiske personale — op i de højeste trin — med henblik herpå. Det er udvalgets opfattelse, at staten som arbejdsgiver med hensyn til personaleuddannelsen kan lære af den udvikling, der er sket på det private arbejdsmarked.

Med oprettelsen af *forvaltningshøjskolen* er dette arbejde indledt; det må, når de første erfaringer er gjort, få et betydeligt omfang. Det må udvikles i nøje samarbejde med de øvrige bestræbelser på rationalisering af administrationen.

Væsentligt er det efter udvalgets opfattelse, at der i arbejdet vedrørende *efteruddannelse af statsadministrationens personale* lægges afgørende vægt på at bibringe personalet forståelse for effektivitetshensynet.

8: Udvalget anser det for en afgørende forudsætning for, at reformarbejdet inden for

statsadministrationen kan blive resultatrigt, at der sikres en positiv holdning og aktiv medvirken fra *det direkte berørte personale*. Dette må ved enhver konkret undersøgelse og ændring på et tidligt tidspunkt inddrages i overvejelserne og gøres interesseret i, at der opnås mere økonomisk administration, bedre betjening af publikum o.s.v.

Udvalget mener ikke, der kan gives faste retningslinier for, under hvilke former personalet og dets organisationer i de forskellige tilfælde kan inddrages i arbejdet. Der vil være mulighed for på mange forskellige trin og stadier af reformbestræbelserne at tilkalde organisationsrepræsentanter til drøftelser, ligesom det i visse forbindelser kan være praktisk at lade personalerepræsentanter deltage direkte i udvalgsarbejdet. Formerne herfor må bero på en konkret afvejning. Det afgørende er, at personalet og dets organisationer tages med på råd, og at der i rimeligt omfang tages hensyn til personalemæssige interesser.

De reelle modsætninger, der kan være mellem hensynet til opfyldelsen af de krav, der stilles til den offentlige administration, og hensynet til personalets interesser og synspunkter vil på nogle områder være af en sådan karakter, at der knytter sig politiske interesser dertil, som må afvejes på regeringsplan.

Spørgsmål af denne art må forelægges den

minister, under hvis ressort de personalepolitiske og administrationspolitiske spørgsmål generelt er henlagt, d.v.s. finansministeren.

9: Udvalget er af den opfattelse, at den offentlige administration i betydeligt omfang kan drage nytte af erfaringer, som inden for det private erhvervs administration er opnået i bestræbelser for at effektivisere og billiggøre denne. Samtidig må det dog betones, at man ikke altid vil kunne anvende disse erfaringer i den offentlige administration, idet måden, hvorpå en til administrationen henlagt opgave skal løses, kan være fastsat i en lov, som ikke umiddelbart kan ændres. Hertil kommer, at der for den offentlige administration ved lov eller på anden måde er fastlagt sådanne rammer, at der nødvendigvis må være forskelligheder i de to administrationsområders opbygning og virkemåde. Som eksempler herpå kan nævnes de lovbestemte regler om normering af tjenestemandstillinger, reglerne om partsøffentlighed i den offentlige forvaltning og bestemmelserne om ombudsmandens adgang til at foretage prøvelse af forvaltningens afgørelser. Desuden medfører den omstændighed, at administrationen ofte på grundlag af gældende retsregler skal træffe afgørelser, som er retligt bindende for den enkelte borger, at sådanne sagers behandling må ske under andre former, end de inden for det private erhverv anvendte.

VI.

Udvalgets forslag.

1: Udvalget forudsætter, at det grundlæggende arbejde med hensyn til at sikre en hensigtsmæssig og økonomisk forretningsgang i statsadministrationen inden for de ved lovgivningen fastsatte rammer skal udføres i de enkelte styrelser under de pågældende ministres og styrelsescheferes ansvar.

2: Til støtte for og til koordinering af dette arbejde i styrelserne og til udarbejdelse af almenne retningslinier derfor foreslås oprettet et centralorgan bestående af et råd, der foreslås betegnet *Administrationsrådet* og et dertil knyttet sekretariat.

Rådets opgave skal være at bistå regeringen i dens bestræbelser for at sikre, at statsadmini-

strationen til enhver tid er i stand til at opfylde de krav, vor tids udvikling stiller samtidig med, at for stærk vækst i det administrative apparat undgås; dets forretningsområde skal omfatte udformningen af generelle retningslinier samt konkret bistand og rådgivning vedrørende *administrationens opbygning virksomhed og personalepolitiske spørgsmål*, jfr. den nærmere specifikation heraf foran under IV.

3: Administrationsrådet og dets sekretariat kan betragtes som en videreførelse af forvaltningsnævnet og dets sekretariat, men med væsentligt udvidet arbejdsområde og beføjelser, idet Administrationsrådets kompetence skal omfatte såvel de opgaveområder, som hidtil er

taget op i forvaltningsnævnet og administrationsudvalget, som en række opgaver, der delvis har henhørt under andre udvalg, eller som ikke har været dækket systematisk. Endvidere forudsættes Administrationsrådet at udøve et selvstændigt initiativ.

4: Administrationsrådet skal således have til opgave at følge de bestræbelser, der inden for styrelserne såvel som i særlige udvalg udfoldes for at effektivisere statsadministrationen, og rådet skal være planlæggende og vejledende med hensyn til disse bestræbelser.

Administrationsrådet skal være beføjet til på eget initiativ at indhente oplysninger fra styrelserne til belysning af de forhold, der hører under rådets forretningsområde. Rådet kan dog kun iværksætte egentlige undersøgelser af forretningsgangen i enkelte institutioner efter nærmere aftale med de pågældende styrelseschefer (ministre). Normalt bør sådanne undersøgelser ikke foretages af rådet selv, men af særlige udvalg eller arbejdsgrupper med fornøden bistand fra rådets sekretariat. Det må undgås, at rådets tid opluges af sådanne konkrete undersøgelser og vurderinger på bekostning af rådets almindelige planlæggende og initiativtagende virksomhed.

Administrationsrådet skal være bemyndiget til på eget initiativ at stille forslag over for de enkelte styrelser om igangsættelse af sådanne undersøgelser, og rådet skal være beføjet til i sin årlige beretning til regeringen at gøre rede for begrundelsen for sådanne forslag.

Når forslag fremsat af rådet eller på grundlag af de af rådet initierede undersøgelser er accepterede af en styrelse, skal rådet være beføjet til efterfølgende at indhente oplysninger vedrørende forslagernes gennemførelse og virkningerne heraf.

Udvalget anser det for påkrævet, at Administrationsrådet får disse beføjelser, men er på den anden side klar over, at en videregående kompetence end her defineret ville betyde et brud med fundamentale principper i dansk forvaltning. Det tilkommer den enkelte minister at bestemme, om stillede forslag skal gennemføres og i hvilken form og i hvilket tempo, det skal ske. Når en minister har tilrådt, at en undersøgelse iværksættes eller en reform gennemføres, må Administrationsrådet kunne sætte sin autoritet ind på, at de tilsigtede resultater faktisk nås.

Det følger også heraf, at sådanne generelle retningslinier for statsadministrationens virk-

somhed, som rådet måtte finde hensigtsmæssige, ikke kan blive bindende for styrelserne, medmindre de tiltrædes af regeringen som almindelige normer eller specielle direktiver.

5: Administrationsrådet skal være beføjet til at nedsætte *underudvalg* og *arbejdsgrupper* til at forberede og afgive indstilling til rådet om spørgsmål, som tages op til behandling i rådet. Til at deltage i sådanne underudvalg og arbejdsgrupper kan udpeges medlemmer udefra.

6: Administrationsrådet skal årligt til regeringen afgive en beretning om sin virksomhed og kan heri optage almindelige redegørelser og forslag vedrørende de emner, der ligger inden for rådets kommissorium.

Rådet kan herudover til enhver tid afgive særlige beretninger til regeringen.

Regeringen fremsender med eventuelle bemærkninger rådets beretninger til folketinget.

7: For at sikre Administrationsrådets placering som et centralt organ inden for centraladministrationen og for at tilvejebringe den fornødne føling med ministrene, anser udvalget det for vigtigt, at Administrationsrådet blandt sine medlemmer tæller et antal departementschefer og/eller generaldirektører. Man foreslår, at rådet får 10 medlemmer, hvoraf 5 styrelseschefer. Af de øvrige medlemmer bør 2 være fra administrationen uden for København, eventuelt fra den kommunale administration og 2 fra det private erhvervsliv med særlig indsigt i administrative forhold. Desuden bør lederen af rådets sekretariat være medlem.

For at sikre et stadigt initiativ foreslås det, at der sker en hurtig rotation i rådet.

For yderligere at udbygge den nære føling mellem rådet og styrelsescheferne, foreslås det, at rådet mindst en gang om året sammenkalder alle centraladministrationens chefer - departementschefer og generaldirektører - til en fælles drøftelse af rådets virksomhed såvel som styrelsernes problemer i forbindelse med en hensigtsmæssig opbygning og bemanning af administrationen.

8: Det må påregnes, at de arbejdsmæssige krav, der stilles til Administrationsrådets medlemmer er betydelige, og det vil derfor være ønskeligt, at der findes udveje for, at disse kan aflastes for andet arbejde.

I særlig grad gælder dette rådets formand, som må påregnes at bruge en væsentlig del af sin tid på dette arbejde. En mulighed ville være, at en tjenestemand med en efter sin stilling passende autoritet i den tid, han varetager

hvervet som rådsformand, fritages for sit hidtidige arbejde. Dette forudsætter, at der for **hvervet** fastsættes en passende høj aflønning.

9: Administrationsrådet består af et *sekretariat* som tillige skal stå til rådighed direkte for styrelserne og de arbejdsgrupper og udvalg, der i øvrigt måtte blive etableret. Der bør være adgang for styrelser og statsinstitutioner til at henvende sig direkte til sekretariatet om vejledning og bistand, idet dog forudsættes, at direktøren løbende orienterer rådets formand herom.

Det må efter udvalgets opfattelse påregnes, at de krav, der stilles til sekretariatet, kan blive meget betydelige. Selv om det vil være hensigtsmæssigt i højere grad end hidtil at trække på eksperter udefra som bistand ved løsning af konkrete opgaver, vil der blive stillet krav om bemanding af sekretariatet væsentlig ud over den stab, der i dag er beskæftiget i forvaltningsnævnets sekretariat.

Sekretariatet, til hvilket bl.a. medarbejdere fra det nuværende forvaltningsnævns sekretariat kan overføres, bør sammensættes af sagkyndige dækkende de forskellige felter; et passende antal medarbejdere må have bredt kendskab til dansk administrativ tradition og dansk forvaltningsret; men i øvrigt bør sekretariatet råde over sagkyndige i organisation, rationalisering og kontorteknik.

Til den daglige ledelse af sekretariatet og til støtte for rådets arbejde ansættes en direktør, som bør være født medlem af rådet.

Der bør lægges vægt på, at sekretariatet ikke opbygges efter det gængse hierarkiske system inden for administrationen, men at mindre grupper af medarbejdere kan arbejde som relativt selvstændige grupper med konkrete opgaver. Til sekretariatet må til løsning af specielle opgaver kunne knyttes medarbejdere, der på kort eller noget længere sigt er udlånt fra andre styrelser, eller som blot ved siden af andet arbejde bistår sekretariatet.

De krav, der stilles til sekretariatet, er meget betydelige, og det er nødvendigt at ofre megen opmærksomhed på sekretariatets opbygning og rekruttering.

10: Særlige krav vil blive stillet vedrørende indsigt i EDB-teknikkens anvendelse. På dette felt er i øjeblikket etableret et nært samarbejde mellem forvaltningsnævnets sekretariat og finansministeriets konsulent i databehandlings-spørgsmål. Da anvendelsen af EDB griber dybt ind i den administrative proces, bør arbejdet med denne nye teknik ikke skilles ud til et

selvstændigt organ, men det vil være hensigtsmæssigt inden for sekretariatet at oprette en særlig afdeling til håndtering af EDB-arbejdet. Dette bør i øvrigt ledes i nøje samarbejde med f.eks. »I/S Datacentralen« og statens hulkort central og en nærmere arbejdsdeling bør fastlægges. En samling af det overordnede planlæggende arbejde under sekretariatets EDB-afdeling forekommer naturlig, og dette hører blandt de spørgsmål, som rådet hurtigt bør søge løst.

11: Ved etablering af Administrationsrådet og dets sekretariat foreslås *forvaltningsnævnet* ophævet. De på finansloven hertil afsatte bevillinger foreslås overført til Administrationsrådet og dets sekretariat.

12: *Administrationsudvalget* af 1960 foreslås ligeledes ophævet, når dette udvalg har afsluttet den igangværende undersøgelse vedrørende revisionsdepartementernes fremtidige organisation og placeringen inden for statsadministrationen.

Fremtidige udredninger af den art, som Administrationsudvalget har gennemført, vil kunne iværksættes på ad hoc-basis efter forslag fra Administrationsrådet eller fra de pågældende styrelser selv.

Hvor sådanne udvalg nedsættes, må sekretariatet inddrages i arbejdet, ligesom det, hvor der er tale om mere principielle opgaver, bør overvejes at etablere en fast kontakt til Administrationsrådet, f.eks. ved at et eller flere medlemmer af dette deltager i disse udvalg.

13: Det *personalepolitiske udvalg* foreslås indtil videre bibeholdt, idet de betydningsfulde spørgsmål, der er henlagt under dette, næppe kan løses direkte af Administrationsrådet.

Da løsningen af disse spørgsmål på den anden side hænger nøje sammen med andre centrale sider af rationaliseringsarbejdet, bør rådet følge det videre arbejde i det personalepolitiske udvalg - bl.a. ved etablering af et fælles medlem — og deltage i de mere principielle overvejelser vedrørende løsningen af de personalepolitiske spørgsmål. Det personalepolitiske udvalg bør dog fortsat afgive sine indstillinger direkte til finansministeren, men således at administrationsrådet får lejlighed til at knytte sine kommentarer dertil.

Forudsætning for, at det personalepolitiske udvalg inden for en rimelig tid kan fremlægge resultater, vil være en væsentlig styrkelse af dets sekretariatsmæssige bistand. Et samarbejde med Administrationsrådets sekretariat herom vil formentlig med fordel kunne etableres.

14: Det arbejde, der udføres i *Forvaltningshøjskolen*, vil være af afgørende betydning for løsningen af de opgaver, der foreslås henlagt under Administrationsrådet, og der bør derfor være et nøje samarbejde mellem de to institutioner.

Efter at forvaltningshøjskolen nu er etableret ved lov med en særlig bestyrelse, kan samarbejdet efter udvalgets opfattelse bedst sikres derved, at de af regeringen udpegede medlemmer af bestyrelsen, specielt formanden samt skolens daglige leder holder sig i nøje kontakt med Administrationsrådets formand og direktør.

15: *Papirnævnet* arbejder - som foran nævnt — for tiden med en betænkning og en bekendtgørelse. Når disse er færdige, bør Administrationsrådet overveje, hvorvidt papirnævnet bør nedlægges som permanent organ, således at de løbende opgaver inden for dets område varetages af statens kommitterede for papir og tryksager.

16: Udvalget har endelig drøftet Administrationsrådets og sekretariatets ressortmæssige placering. Administrationsudvalget af 1960 blev nedsat af statsministeren, men er senere henlagt under finansministeren. Forvaltningsnævnet og det personalepolitiske udvalg ligesom datakonsulenten og Datacentralen og de andre serviceorganer henhører i forvejen under finansministeriet. Finansministeriets centrale placering med hensyn til budgetkontrol og personalepolitik gør det naturligt, at også Administrationsrådet henlægges herunder.

17: Til belysning af den årlige udgift ved Administrationsrådets og dets sekretariats virksomhed skal anføres, at der på finansloven for 1965/66 under § 23.1.02. er bevilget 935.200

kr. til driften af forvaltningsnævnet og dets sekretariat, hvori også er inkluderet udgiften til finansministeriets konsulent i databehandlings-spørgsmål. Denne bevilling forudsættes overført til Administrationsrådet og dets sekretariat.

En samling af det overordnede planlæggende arbejde vedrørende elektronisk databehandling under Administrationsrådets sekretariat, samt en nødtørftig udbygning af dets konsulentstab iøvrigt vil medføre en udgiftsforøgelse på 5 til 600.000 kr. indenfor det første år.

Til gengæld fritages de respektive styrelser for at dække Datacentralens udgifter til sådant planlægningsarbejde.

Herudover må efterhånden påregnes en betydelig udgift til yderligere kvalificeret personale ved rådets sekretariat samt til sådanne rationaliseringsekspertes fra det private erhverv, som af rådet antages til bistand ved løsningen af særlige opgaver.

Det forudsættes, at udgifterne til ad hoc grupper, som nedsættes af de enkelte styrelser, og til de rationaliseringsekspertes fra det private erhverv, som af de enkelte styrelser måtte blive antaget til bistand ved løsningen af særlige opgaver, afholdes af pågældende styrelses budget.

Afholdelsen af de omhandlede merudgifter, hvis størrelse ikke på indeværende tidspunkt nøjere kan angives, men som må skønnes i hvert fald væsentligt at overstige forvaltningsnævnets nuværende budget, er en nødvendig forudsætning for en effektiv indsats. Udgiften vil blive mere end indvundet ved direkte besparelser i administrationen, hvortil kommer betydningen af, at offentlig administration gøres så effektiv og rationel som mulig.

København, den 27. april 1965.

Ulrik Andersen.

K. O. Bredahl.

V. Hornslet.

C. C. F. Langseth.

Otto Muller.

A. W. Nielsen.

P. Bjørn Olsen.

J. R. Pinholt.

P. Nørregaard Rasmussen.

J. H. Zeuthen.

Erik Ib Schmidt.
(formand).

M. Rutzou. Kurt Petersen.

København, den 28. oktober 1946.

S. 5065/46.

Forvaltningskommissionens nedsættelse

Regeringen har anset det for ønskeligt, at der foretages en samlet undersøgelse af mulighederne for at forenkle statens forvaltning, og statsministeren har overdraget finansminister Thorkil Kristensen som formand for en til det nævnte formål nedsat kommission at lede dette arbejde.

Finansministeren har derefter anmodet følgende om at indtræde som medlemmer af kommissionen:

Ministeren for særlige anliggender Per Federspiel,
Departementschef i finansministeriet K. H. Kofoed,
Departementschef i statsministeriet Andr. Møller,
Afdelingschef i handelsministeriet K. Skat Rørdam,
Kontorchef i indenrigsministeriet M. J. Clausen,
Fuldmægtig i arbejds- og socialministeriet V. F. Wedell Wedellsborg,
Hovedrevisor J. Løn,
Overtrafikinspektør Niels Johnsen,
Stiftamtmand Jens Pinholt,
Politidirektør Aage Seidenfaden,
Økonomidirektør i Københavns kommune Holger Koed,
Kommunaldirektør i Esbjerg Hans Nielsen,
Sognerådsformand A. J. Andersen, Tommerup,
Underdirektør i Magasin du Nord Viggo Villadsen.

Det er overdraget minister Per Federspiel og departementschef K. H. Kofoed at fungere som forvaltningskommissionens næstformænd.

Ekspeditionssekretær i finansministeriet Niels Thorsen er beskikket som kommissionens sekretær.

Det vil i særlig grad være kommissionens opgave at undersøge og overveje følgende spørgsmål:

Betimeligheden af at overføre sager, som det hidtil har været overdraget centraladministrationen eller centrale statsinstitutioner at behandle, til lokale administrationer, udskillelse fra de egentlige departementer af forvaltningsområder, hvis placering naturligst hører hjemme i et direktorat eller andet administrativt organ, en mere rationel sagsfordeling indenfor de forskellige administrationsområder, større offentlighed i forvaltningen, forvaltningens forhold til lovgivnings- og bevillingsmyndigheden, det i forvaltningen ansatte personales praktiske og teoretiske uddannelse, ændringer indenfor den egentlige departementale administration i de gældende regler, bl.a. med hensyn til den nuværende adgang til i en vis udstrækning at opnå dispensation fra den normale arbejdstid, tidspunktet og formen for en afvikling af de under krigsperioden oprettede midlertidige administrationsorganer, gennemførelse af en rationalisering af forvaltningens arbejdsmetoder, bl.a. ved forøget anvendelse af moderne tekniske hjælpemidler, opgaverne for kontrollen med statsforvaltningen.

Cirkulære om rationaliseringsarbejdet indenfor statsadministrationen

På baggrund af de erfaringer, der er opnået ved det rationaliseringsarbejde, som er udført indenfor statsadministrationen siden nedsættelsen af forvaltningskommissionen i 1946, og under hensyn til at statens administration til enhver tid bør være tilstrækkelig effektiv til på tilfredsstillende og samtidig økonomisk måde at løse de opgaver, der bliver pålagt den, er det af regeringen besluttet, at rationaliseringsarbejdet indenfor statsadministrationen skal fortsætte også efter forvaltningskommissionens ophævelse.

Arbejdet vil blive fortsat efter følgende retningslinier:

- 1) Rationaliseringsarbejdet vil blive forestået af et forvaltningsnævn bestående af fra 3 til 5 medlemmer, der beskikkes af finansministeren for 4 år ad gangen.
- 2) Efter nævnets direktiver og i kontakt med dette udfører forvaltningsnævnets sekretariat rationaliseringsarbejde indenfor statsadministrationen. Sekretariatet råder hertil over medarbejdere med særligt kendskab til moderne arbejdsmetoder, kontorteknik m. v. Disse medarbejdere vil også i det omfang, det i øvrigt er muligt, efter anmodning bistå styrelserne ved løsningen af enkeltstående spørgsmål af rationaliseringsmæssig karakter.
- 3) Fremgangsmåden ved en aftalt rationaliseringsundersøgelse fastlægges efter samråd med den pågældende styrelse, og arbejdet udføres i snævrast muligt samarbejde med styrelsen. Til brug ved undersøgelsen kan forvaltningsnævnet og dets sekretariat hos den pågældende styrelse og i fornødent omfang også hos andre styrelser indhente eller på stedet indsamle alle oplysninger, som af nævnet skønnes nødvendige for undersøgelsens gennemførelse.
- 4) På grundlag af den foretagne gennemgang udarbejder forvaltningsnævnets sekretariat sådanne forslag til ændringer i organisation, arbejdsgang, arbejdsmetoder m.v., som skønnes egnede til opnåelse af en mere rationel tilrettelæggelse af administrationen. Om gennemførelsen af disse forslag optages der forhandling mellem styrelsen og forvaltningsnævnets sekretariat.
- 5) Sekretariatet meddeler forvaltningsnævnet oplysning om de gennemførte undersøgelser og de herved opnåede resultater og redegør særligt for de rationaliseringsforslag, som efter sekretariatets opfattelse er af væsentlig betydning, men hvorom der ikke har kunnet opnås enighed med den pågældende styrelse. Finder nævnet, at et sådant forslag bør fremmes, kan nævnet - eventuelt efter forhandling med styrelsen — afgive indstilling herom til vedkommende fagminister, idet der samtidig gives finansministeren underretning om den afgivne indstilling.
- 6) Forvaltningsnævnet afgiver efter udgangen af hvert finansår beretning til finansministeren om arbejdet i det forløbne år. Finansministeren fremsender med eventuelle bemærkninger denne beretning til rigsdagen.

Finansministeriet, den 20. august 1952.

Thorkil Kristensen.

IL. Frederiksen.

Oversigt over udvalg m. v., hvori forvaltningsnævnets sekretariat i de senere år har været repræsenteret

Udvalget vedrørende videnskabelig anvendelse af elektroniske computere.

Nedsat 24. februar 1961 af undervisningsministeriet. 12. juli 1961 afgivet betænkning om anvendelse af mindre og mellemstore elektroniske regnemaskiner til forskning og undervisning.

Statsministeriets udvalg vedrørende udflytning af statsinstitutioner fra hovedstadsområdet.

Nedsat 21. december 1961. Maj 1964 afgivet en 1. betænkning om fordele og ulemper ved en sådan udflytning.

Udvalget vedrørende administrationsudgifter i statsstøttet boligbyggeri m.v.

Nedsat 5. maj 1959 af boligministeriet. 14. februar 1962 afgivet betænkning om retningslinier for sådanne administrationsudgifter.

Danske statsbaners organisationsudvalg.

Nedsat 15. december 1948 af generaldirektoratet for statsbanerne. Til opgave løbende at rationalisere, begrænse, forenkle og på hensigtsmæssig måde tilrettelægge arbejdet inden for statsbanernes forskellige arbejdsområder.

Danske statsbaners værkstedsudvalg.

Nedsat 15. december 1955 af generaldirektoratet for statsbanerne. Til opgave løbende at rationalisere m.v. statsbanernes centralværksteder i København og Århus.

Filmkoordineringsudvalget.

Nedsat 23. juni 1955 af justitsministeriet. Afgivet betænkning vedrørende en koordinering af arbejdet inden for filminstitutioner, hvis virksomhed finansieres af filmfondens midler.

Byggeudvalget vedrørende den nye ministeriebygning.

Nedsat 13. oktober 1956 af boligministeriet. Til opgave at tilrettelægge og følge byggeriet af den nye ministeriebygning på Slotsholmen.

Udvalget vedrørende arbejdsanvisningskontorernes administration.

Nedsat 22. oktober 1962 af arbejdsministeriet. 6. december 1963 afgivet betænkning med forslag til ændringer i arbejdsanvisningens struktur, funktioner og virkemidler.

Forsvarets udvalg vedrørende elektronisk databehandling.

Nedsat 1960 af forsvarsministeriet. Til opgave at koordinere arbejdet med udførelse af automatisk/elektronisk databehandling inden for forsvarrets forvaltningsområder.

Tilsynsrådet for statens hulkort- og automatisvæsen.

Nedsat 1958 af finansministeriet. Til opgave at forestå den af forvaltningsnævnet foreslåede sammenlægning af statens hulkortvirksomhed og for fremtiden føre tilsyn med statens virksomhed på dette område.

Bestyrelsen for I/S Datacentralen af 1959.

Medlem siden 1959.

Udvalget vedrørende centraladministrationens organisation.

Nedsat 24. maj 1960 af statsministeriet, siden oktober 1964 henlagt under finansministeriet. Betænkninger er afgivet 1962 om centraladministrationens almindelige organisation og uddannelsesvæsenets organisation,

1963 og 1965 om arbejds- og socialministeriernes forvaltningsområder og 1964 om administrationen af told- og forbrugsafgiftslovgivningen.

Telefonkommissionens organisationsudvalg.

Nedsat 15. februar 1962 af ministeriet for offentlige arbejder. Til opgave at behandle de finansielle, juridiske og organisatoriske forudsætninger for dannelse af et enheds-televæsen.

Telefonkommissionens arbejdsgruppe vedrørende den organisatoriske opbygning af et kommende enhedstelevæsen.

Nedsat 15. november 1962 af ministeriet for offentlige arbejder. 23. oktober 1963 afgivet betænkning med forslag til en sådan opbygning.

Udvalget vedrørende reorganisation af intendanturtjenesten.

Nedsat 26. juni 1964 af forsvarsministeriet. Til opgave på grundlag af sekretariatets undersøgelsesrapporter og skitseforslag at forestå udarbejdelsen af detailforslag til en trinvis reorganisation af intendanturtjenesten.

Udvalget vedrørende arbejdsanvisningskontorerne geografiske områder.

Nedsat 25. januar 1962 af arbejdsministeriet. 19. december 1962 afgivet betænkning for Københavnsområdet med forslag til omlægning af grænser for kontorer i området. P.t. arbejdes på betænkning omfattende hele landet.

Udvalget vedrørende undervisningsministeriets byggeadministration.

Nedsat 10. februar 1962 af undervisningsministeriet. Til opgave at fremkomme med forslag angående den fremtidige tilrettelægning af de økonomisk-administrative, tekniske og regnskabsmæssige sider af byggevirk-somhedens administration. Betænkning ikke afgivet.

Udvalget vedrørende undervisningsministeriets tilskudsforvaltning.

Nedsat 21. juni 1962 af undervisningsministeriet. Til opgave at fremkomme med for-

slag angående den fremtidige tilrettelæggelse af undervisningsministeriets tilskudsforvaltning inden for de gældende love om tilskud og kommunale undervisningsvirksomheder. Betænkning forventes afgivet i løbet af meget kort tid.

Udvalget om overførsel af områder fra forsvarrets materielintendantur til den militære klædefabrik.

Nedsat 9. marts 1964 af forsvarsministeriet. 20. juni 1964 afgivet betænkning om overførsel af produktionsvirksomheden ved forsvarrets materielintendantur til klædefabrikken.

Udvalget af 1964 om arbejdsløshedsforsikringen.

Nedsat 9. april 1964 af arbejdsministeren. Til opgave at undersøge en række principielle spørgsmål vedrørende arbejdsløshedsforsikringen.

Teaterkommissionen

Nedsat 27. januar 1954 af justitsministeriet. Endelig betænkning afgivet december 1960 om udkast til ny teaterlov og om det kgl. teaters, privatteatrenes og landsdelsscenernes organisation og finansiering.

Stempeludvalget.

Nedsat 30. juni 1952 af finansministeriet. 31. maj 1960 afgivet betænkning med udkast til ny stempellov.

Arbejdsgruppe vedrørende efteruddannelse af tjenestemænd.

Nedsat januar 1957 af forvaltningsnævnet. 3. december 1959 afgivet betænkning.

Det personalepolitiske udvalg.

Nedsat 1960 af finansministeren. Maj 1962 afgivet betænkning om efteruddannelse med forslag om etablering af en for staten og kommunerne fælles forvaltningshøjskole.

Checkkvitteringsudvalget.

Nedsat 9. oktober 1957 af finansministeriet. Januar 1960 afgivet betænkning med forslag til afskaffelse af kvitteringer for statens betalinger med checks.

Overformynderiets rationaliseringsudvalg

Nedsat 31. januar 1962 af justitsministeriet. 6. juli 1964 afgivet betænkning om bl.a. foranstaltninger vedrørende overformynderiets driftsøkonomi og om dets eventuelle oprettholdelse.

Justitsministeriets udvalg vedrørende fængselsvæsenets arbejdsdrift.

Nedsat 1962. Til opgave at fremkomme med forslag til rationalisering af forretningsgangen, herunder opbygning af et tidssvarende blanketsystem, samt af den interne regnskabsføring vedrørende fængselsvæsenets arbejdsdrift.

Udvalget vedrørende den centrale vejadministrations organisation.

Nedsat november 1959 af ministeriet for offentlige arbejder. Betænkning afgivet om det organisatoriske forhold mellem vejdirektoratet og ministeriet for offentlige arbejder.

Vejdirektoratets dataudvalg.

Nedsat 7. juli 1960 af vejdirektoratet. Til opgave at undersøge mulighederne for anvendelse af elektronisk databehandling til projektering af veje.

Udvalget vedrørende anvendelse af elektronisk databehandling i folkeregisteradministrationen.

Nedsat 22. februar 1961 af indenrigsministeriet. 18. april 1963 afgivet betænkning med forslag til etablering af et EDB-personregister.

Udvalget vedrørende motorkøretøj sregistreringen og motorafgiftsadministrationens anvendelse af elektronisk databehandling.

Nedsat 26. september 1961 af finansministeriet. December 1962 afgivet betænkning med forslag til etablering af et centralt EDB-motorregister.

Arbejdsudvalget vedrørende forvaltningen af statens udlån.

Nedsat 17. maj 1963 af finansministeren. 12. maj 1964 afgivet betænkning med forslag til etablering af et udlånsdirektorat.

Statens nævn for papir og tryksager.

Nedsat 10. oktober 1946 af finansministeriet. Permanent.

Et af arkivudvalget nedsat arbejdsudvalg.

Nedsat 17. november 1959. Til opgave at undersøge centraladministrationens journalsystemer bl.a. med henblik på kassation eller arkivering af afsluttede sager. Arbejdsudvalget vil antagelig blive ophævet.

Udvalget vedrørende sygekassernes administration.

Nedsat 7. december 1960 af socialministeriet. 5. juli 1961 afgivet betænkning med redegørelse og forslag vedrørende sygekassernes administration.

Udvalget angående elektronisk databehandling af pensioner og andre vedvarende ydelser fra det offentlige.

Nedsat 25. april 1961 af finansministeriet. Til opgave at søge tilvejebragt forslag til løsning af en eventuel elektronisk databehandling af pensioner m.v.

Arbejdsgruppe vedrørende do.

Nedsat 18. august 1961 Marts 1962 afgivet betænkning vedrørende nuværende administration af folke-, invalide-, enke- og tjenestemandspensioner samt understøttelser i Danmark og andre lande.

Rationaliseringsudvalget vedrørende sammenlutningen af københavnske sygekasser.

Nedsat 1962 af de københavnske sygekasser. Har gennemført en række forslag, f.eks. nedlæggelse af distriktsygekasser og rekonvalescenthjem samt en sygekasseorganisation, centralisering af regnskabsføringen, lægeafregning m.v.

Grønlands tekniske organisations arbejdsudvalg vedrørende reorganisering af GTO's regnskabs forhold.

Nedsat november 1958 af Grønlandsministeriet. Betænkninger afgivet i oktober 1959 og april 1962.

Udvalget vedrørende adskillelse af lydradio- og fjernsynsvirksomhed inden for Danmarks Radio.

Nedsat 23. februar 1962 af ministeriet for kulturelle anliggender. Betænkning afgivet i januar 1964.

Det af radiorådet nedsatte embedsmandsudvalg.

Nedsat maj 1962. Herunder

Regnskabs gruppe.

Januar 1963 afgivet betænkning vedrørende Danmarks Radios budget- og regnskabsvæsen. November 1963 betænkning vedrørende licensadministrationen.

Organisations gruppe

August 1963 afgivet betænkning vedrørende reorganisering og effektivisering af de administrative afdelinger i Danmarks Radio.

Kontorteknik gruppe.

Januar 1964 afgivet betænkning bl.a. vedrørende oprettelse af et kontortrykkeri.

Arbejdsudvalget vedrørende en reorganisering af det under ministeriet for Grønlands tekniske organisation hørende telekontor.

Nedsat 1962. Maj 1964 afgivet betænkning med indstilling om en reorganisering.

Udvalget vedrørende Kunstakademiets organisation.

Nedsat januar 1964 af ministeriet for kulturelle anliggender. Til opgave at foretage en dybtgående undersøgelse af administrationen og organisationen af skolerne ved Det kgl. Akademi for de skønne Kunster med henblik

på opnåelse af den størst mulige effektivisering og rationalisering af forretningsgangen.

Arbejdsgruppe vedrørende fællesvaskeri for åndssvageinstitutionerne.

Betænkning 1962 om etablering af et sådant.

Undervisningsministeriets tilskudsudvalg.

Nedsat 21. september 1964. Til opgave at fremkomme med forslag til ændring af tilskudsreglerne vedrørende de fleste af de under undervisningsministeriet hørende private skoleformer.

Udvalget om Det kgl. Teaters driftsøkonomi.

Nedsat 5. februar 1964 af ministeriet for kulturelle anliggender. Til opgave at fremkomme med forslag til forbedring af teatrets driftsøkonomi på grundlag af en kritik rejst af revisionsdepartementet.

Udvalget vedrørende Christiansborg slotsforvaltning

Nedsat 8. december 1964 af boligministeriet. Til opgave at søge at opnå besparelser ved en rationalisering af Christiansborg slotsforvaltnings forskellige opgaver, herunder navnlig vagttjenesten.

København, den 24. maj 1960.

J.nr. S. 6052/60.

Nedsættelse af det personalepolitiske udvalg

Til formanden for forvaltningsnævnet,
hr. departementschef E. Dige.

I overensstemmelse med et af forvaltningsnævnet fremsat forslag er det besluttet at nedsætte et udvalg med den opgave nærmere at undersøge og overveje de personalepolitiske problemer inden for centraladministrationen, samt at fremkomme med forslag til mulige reformer på dette område.

Udvalget bør under sit arbejde søge alle relevante sider af personalepolitikken belyst, idet det dog ikke er tanken, at udvalget skal beskæftige sig med lønnings- og normeringsmæssige problemer.

Af de spørgsmål, som det vil være naturligt for udvalget at tage op, skal nævnes følgende:

- 1) Rekruttering, ansættelse og introduktion af nyt personale.
- 2) Stillingsbeskrivelser og i forbindelse hermed en overvejelse af mulighederne for inden for centraladministrationen i højere grad at anvende ikke-akademisk personale.
- 3) Instruktion og uddannelse af personale.
- 4) Personalebedømmelser og forfremmelser.
- 5) Omflytning af personale uanset de bestående personalemæssige afgrænsninger mellem styrelserne.

- 6) Etablering af et fælles personalekontor for centraladministrationen.

Idet jeg anmoder Dem om at indtræde i udvalget og som formand lede dets arbejde, skal jeg meddele, at jeg har anmodet direktør V. Villadsen, Landbrugets afsætningsråd, departementschef O. Muller, handelsministeriet, professor Bent Christensen, Københavns universitet, og direktør Arne Lund, Dansk Arbejdsgiverforening, om at indtræde i udvalget. Endvidere vil departementet for finansvæsenet, departementet for lønnings- og pensionsvæsenet samt forvaltningsnævnets sekretariat blive repræsenteret, ligesom der er rettet opfordring til Ministerforeningen, Statstjenestemændenes Centralorganisation II, Statstjenestemændenes Centralorganisation I og Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund i Danmark om at lade sig repræsentere i udvalget.

Til at varetage hvervet som sekretær for udvalget er udpeget sekretær Eigil Jensen, departementet for finansvæsenet.

Kjeld Philip.

/K. Bredahl.

Lov om Danmarks Forvaltningshøjskole.

§ 1. Danmarks forvaltningshøjskole oprettes med det formål at virke for efteruddannelse af personale, der er ansat i statens og kommunernes forvaltning, samt til fremme af fælles drøftelser og undersøgelser af dermed forbundne spørgsmål.

§ 2. Forvaltningshøjskolen ledes af en bestyrelse med lige mange repræsentanter for staten og for kommunerne.

Stk. 2. Til at rådgive bestyrelsen nedsættes et undervisningsråd med repræsentanter for per-

sonaleorganisationer og faglige organisationer.

Stk. 3. De nærmere regler for bestyrelsens og undervisningsrådets sammensætning for forvaltningshøjskolens undervisningsvirksomhed fastsættes af finansministeren efter forhandling med indenrigsministeren.

§ 3. De med forvaltningshøjskolens drift forbundne udgifter afholdes af statskassen.

§ 4. Denne lov vil være at forelægge til revision senest i folketingsåret 1969-70.

Nedsættelse af administrationsudvalget

Under den udvikling, som gennem de sidste årtier har fundet sted i statsadministrationen, har man på nogle områder henlagt væsentlige dele af de administrative funktioner til særlige institutioner — direktorater, inspektorater, tilsyn m.m. - medens behandlingen af enkeltsager på andre områder fortsat sker inden for ministeriernes departementer. Disse er efter dansk tradition de bærende organer i den centrale statsforvaltning og er i konsekvens heraf normalt ankeinstans for institutionernes og de lokale styrelses afgørelser.

Regeringen finder det hensigtsmæssigt nu, hvor de ekstraordinære opgaver fra krigs- og efterkrigstiden stort set er afviklet, at lade foretage en mere principiel gennemgang af den historisk betingede opgavefordeling mellem departementer og institutioner; endvidere ønskes overvejet, om der ved ændringer heri samt eventuelt ved visse omlægninger i sagsfordelingen mellem ministerierne vil kunne opnås besparelser og administrative forenklinger, som tillige vil medføre en kortere ekspeditionstid for de administrative sager og for besvarelse af henvendelser fra private til administrationen.

Med henblik på at formulere mere generelle retningslinier for den kommende udvikling af administrationen samt efter drøftelse med stats-

ministeren at foretage nærmere undersøgelser af de enkelte ministeriers opbygning og sagområde har statsministeren dags dato nedsat et udvalg bestående af:

departementschef Ulrik Andersen, finansministeriet, formand,
departementschef H. H. Koch, atomenergi-kommissionen,
departementschef Elkjær Larsen, statsministeriet,
professor Poul Meyer, Århus universitet,
direktør A. W. Nielsen, forvaltningsnævnet,
departementschef Erik Ib Schmidt, økonomi-ministeriet,
departementschef J. H. Zeuthen, indenrigsministeriet.

Som udvalgets sekretær er udpeget kontorchef Toft-Nielsen, statsministeriet, og sekretariatschef Buchardt, forvaltningsnævnets sekretariat, er anmodet om at bistå udvalget.

Der vil blive stillet fornøden sagkyndig bistand til disposition for udvalget, som i øvrigt bemyndiges til at indhente alle for dets virksomhed fornødne oplysninger og tilkalde repræsentanter for de forskellige styrelser til nærmere drøftelse af de pågældende styrelses forhold.

P. m. v.

E. b.

Morten Eskesen

København K, den 20. december 1961

J.nr. 32³²/1960

Nedsættelse af udflytningsudvalget

I forbindelse med den gennemgang af opgavefordelingen mellem statsadministrationens departementer og institutioner, der for tiden finder sted, og på baggrund af det almindelige landsplanlægningsarbejde, der er under udførelse, finder regeringen det hensigtsmæssigt at lade undersøge i hvilket omfang det vil være fordelagtigt at foretage en udflytning fra hovedstadsområdet af dele af statsadministrationen.

Med henblik på at foretage sådanne undersøgelser af muligheder og vilkår for udflytning af visse administrationsgrene og herom afgive indstilling til regeringen har statsministeren i dag nedsat et udvalg bestående af:

departementschef Jørgen Elkjær Larsen,
statsministeriet, formand,
departementschef Ulrik Andersen,
finansministeriet,
sekretariatschef E. A. Buchardt,
forvaltningsnævnet,

kontorchef V. Rud-Nielsen,
boligministeriet, og
direktør K. Skat-Rørdam,
egnsudviklingsrådet.

Udvalget kan til sine møder tilkalde sagkyndige, herunder repræsentanter for andre ministerier og styrelser, ligesom udvalget kan antage fornøden sagkyndig medhjælp og henlægge konkrete arbejdsopgaver i forbindelse med udvalgets virksomhed til andre ministerier eller styrelser, samt hos andre ministerier og styrelser indhente alle fornødne oplysninger til belysning af de pågældende styrelses forhold. Udvalget kan træde i forbindelse med interesserede parter uden for statsadministrationen, herunder særlig de kommunale råd og forvaltninger samt de kommunale organisationer.

Som udvalgets sekretær er udpeget sekretær E. M. Eskesen, statsministeriet.

Kampmann

/G. G. Ottesen.

Bekendtgørelse vedrørende iværksættelse af trykningsarbejder inden for statsforvaltningen

Efter at det ved kgl. resolution af 10. februar 1948 er bestemt, at spørgsmål vedrørende tilrettelæggelsen af statsmyndighedernes indkøb og forbrug af tryksager samt udgivelse af trykte publikationer henlægges under finansministeriet, og at de hidtil under undervisningsministeriet henlagte almindelige forretninger vedrørende ministeriernes tryksager overføres til finansministeriet, fastsættes herved følgende:

§ 1. Ved iværksættelse af trykningsarbejder inden for statsforvaltningen bør der af pågældende myndighed drages omsorg for, at arbejdet tilrettelægges på rationel og økonomisk måde, hvorved der bør tages hensyn til tryksagens opsætning og udstyr, valg af papirkvalitet og format, bestemmelse af oplagets størrelse samt valg af trykmetode og trykkested.

Tryksager bør såvidt muligt ikke sættes i arbejde uden forudgående aftale om prisen. Ved aftaler om trykningsleverancer bør der i øvrigt finde angivelse sted af tryksagens betegnelse, papirets kvalitet, gramvægt og format, oplagets størrelse samt leveringssted og leveringstid. Trykning bør normalt kun finde sted efter godkendt korrektur.

Regninger på tryksager, for hvilke prisen ikke er fastsat i henhold til forud indhentet tilbud, bør af pågældende myndighed foranlediges udfærdiget med specifikation af den beregnede pris for sats, trykning og papir. Udgifter forårsagede af overtid, ekstra korrektur etc bør foranlediges opført særskilt på regningen.

Forvaltningen af myndighedernes indkøb af papir og tryksager bør for hver styrelse så vidt muligt samles på eet sted og underlægges personale, der til stadighed har ansvaret for indkøb og udlevering.

§ 2. Finansministeriets kommitterede for papir og tryksager yder statsmyndighederne vejledning og bistand ved iværksættelse af trykningsarbejder og foretager selv efter anmodning indkøb af tryksager for myndighederne. Det påhviler myndighederne, forinden større trykningsarbejder iværksættes, i videst muligt omfang at rådføre sig med den kommitterede med hensyn til tryksagens opsætning og udstyr, valg af papirkvalitet og format samt af trykmetode og trykkested. Indhentede tilbud bør for større arbejders vedkommende forelægges den kommitterede, forinden antagelse finder sted.

§ 3. Forinden fast aftale vedrørende trykning indgås, bør den kommitterede rådspørges. Efter kontraktens afslutning skal en genpart ufortøvet indsendes til den kommitterede.

§ 4. Medmindre derfra afvigende aftale er truffet med den kommitterede, skal regninger på trykningsarbejder med tilhørende trykprøver indsendes til den kommitterede til revision. Myndighederne er pligtige til på begæring at tilstille den kommitterede manuskript, samtlige korrekture og andre oplysninger til brug ved revisionen.

§ 5. Bestilling på bogtrykarbejde til kommissioner, udvalg, nævn og lignende skal normalt afgives gennem den kommitterede, der drager omsorg for arbejdets iværksættelse og kontrollerer dets udførelse.

§ 6. Alle spørgsmål af principiel eller almindelig interesse vedrørende forvaltningen af statens trykningsudgifter behandles af et af fi-

nansministeriet nedsat nævn, bestående af en repræsentant for finansministeriet som formand samt en repræsentant for henholdsvis generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet, generaldirektoratet for statsbanerne, handelsministeriet, hovedrevisoraterne, justitsministeriet og undervisningsministeriet. Den kommitterede af-

giver årlig til nævnet en beretning om virksomheden i det forløbne finansår, hvilken beretning af nævnet fremsendes til finansministeriet med nævnets eventuelle bemærkninger.

§ 7. Ovennævnte bestemmelser træder i kraft den 1. marts 1948.

Finansministeriet, den 28. februar 1948.

H. C. Hansen

/Alice Brun

Statsligt rationaliseringsarbejde i andre lande

Efter den første verdenskrig fik nogle lande deres første centrale rationaliseringsorganer (f. eks. USA, Storbritannien og Australien). Men først efter 2. verdenskrig kom der for alvor gang i oprettelsen af statslige rationaliseringsorganer i næsten alle vesteuropæiske og mellem- og sydamerikanske lande samt i Midtøsten og det fjerne Østen. Flere udviklingslande har fået deres statslige rationaliseringsorganer oprettet med hjælp fra USA eller FN.

De centrale rationaliseringsorganer er normalt placeret under finansministeriet (f.eks. i Storbritannien). Af andre placeringer kan nævnes lønns- og prisdepartementet i Norge (indtil 1962 under finansministeriet) præsidentens budgetkontor i USA, statsministerens kabinetssekretariat i Indien og parlamentet i Australien.

I de fleste lande har man udover det centrale rationaliseringsorgan rationaliseringsorganer i de større statsinstitutioner (herunder ministerier). I Norge har forsvar, statsbanerne, postvæsenet, televæsenet, vassdrags- og elektricitetsvæsenet og sundhedsvæsenet egne rationaliseringsorganer. I Sverige har postvæsenet, telestyrelsen, vandfaldsstyrelsen, vej- og vandbygningstyrelsen og generaloldstyrelsen egne rationaliseringsorganer; de øvrige statsinstitutioner har én bestemt medarbejder, der – normalt som sidearbejde og mod et mindre honorar — har fået pålagt at udføre institutionens rationaliseringsarbejde (ordningen virker normalt ikke godt). I USA har så godt som alle statsinstitutioner egne rationaliseringsorganer (for nogle år siden regnede man med, at der i disse rationaliseringsorganer var beskæftiget omkring 7.000 medarbejdere). I Storbritannien har de største ministerier egne rationaliseringsorganer. I Indien har ca. 70 statsinstitutioner egne rationaliseringsorganer ledet som sidearbejde af en af de øverste tjenestemænd i den pågældende institution og normalt bemandet med 3-4 hel-

tidsbeskæftigede medarbejdere. I Italien har man for et par år siden oprettet rationaliseringsorganer i samtlige ministerier. Det kan i denne forbindelse nævnes, at i USA og Norge skal alle institutioner udarbejde »rationaliseringsbudgetter« i forbindelse med deres almindelige pengebudgetter, ligesom de skal aflægge beretning for, i hvilket omfang »rationaliseringsbudgetterne« er gennemført.

De centrale rationaliseringsorganer er i de store lande, hvor mange statsinstitutioner har egne rationaliseringsorganer, forholdsvis små, idet deres hovedopgave er at koordinere statsinstitutionernes rationaliseringsarbejde. F.eks. har det centrale rationaliseringsorgan i USA kun ca. 40 medarbejdere. I Norge har det centrale rationaliseringsorgan 17 medarbejdere inkl. kontorpersonale. I Sverige har det centrale rationaliseringsorgan ca. 270 medarbejdere, hvortil kommer, at man anvender ca. 25 udenforstående eksperter og rationaliseringsfirmaer til løsning af særlige opgaver (bl.a. militære); i 1959 var antallet af medarbejdere 57.

Den teoretiske uddannelse af statens rationaliseringsmedarbejdere sker i de fleste lande på universiteter (f.eks. i USA), af private foreninger (f.eks. i Storbritannien) eller af selvstændige institutioner (f.eks. i Indien og Etiopien). I Norge har det centrale rationaliseringsorgan (»rationaliseringsdirektoratet«) indtil for nylig organiseret forskellige kurser i kontororganisation, arbejdsforenkling, blanketarbejde, omkostningskontrol, kontorledelse m.v.. Dette arbejde er nu overtaget af en særlig statsinstitution. I Sverige påregnes det centrale rationaliseringsorgan (»statskontoret«) hvert år at ansætte ca. 20 yngre akademikere - flertallet med driftsøkonomisk uddannelse - som undersøgelsesaspiranter. Statskontoret vil give dem 8 måneders uddannelse, som skal gøre dem egnede til at deltage i praktiske undersøgelser forholdsvis

hurtigt. I Spanien giver man akademikere med mindst 5 års erfaring i offentlig administration et 3-måneders kursus med afsluttende eksamen i rationalisering, inden de bliver ansat i statens rationaliseringsorganer.

Til at lede rationaliseringsarbejdet i Norge findes et »rationaliseringsråd«, der som formand har direktøren for en privat telefon- og kabelfabrik, og som medlemmer har direktøren rasjonaliseringsdirektoratet en statsrevisor (tjenestemand), en ekspeditionschef fra finansministeriet og en amtmand. På initiativ af rasjonaliseringsrådet har alle industriorganisationer oprettet et udvalg, der har til formål sammen med rasjonaliseringsrådet at arbejde på løsningen af effektiviseringsproblemer, som er af fælles interesse for statsforvaltningen og erhvervslivet.

Til at lede rationaliseringsarbejdet i Sverige har man en »styrelse«, der som formand har generaldirektøren for statskontoret og som medlemmer har 2 generaldirektører, 2 rigsdagsmedlemmer, direktøren for det statslige tobaksmonopol, direktøren for et statsligt jernværk og chefen for finansministeriets budgetkontor.

De statslige centrale rationaliseringsorganer er - så vidt vides — overalt i verden kun rådgivende. I praksis kan der dog udøves en vis pression for at få gennemført de stillede rationaliseringsforslag, idet man ofte kan offentliggøre de stillede forslag, eller kan orientere budgetkontorerne herom, eller - som i Etiopien — nægte at udføre nye rationaliseringsopgaver for institutioner, før tidligere forslag er gennemført. I Finland skal forslag til nyansættelser forelægges for det centrale rationaliseringsorgan (i Indien for de decentrale rationaliseringsorganer).

Af de arbejdsopgaver, som udføres af det centrale organ, må — som tidligere omtalt — først og fremmest nævnes koordineringen af statens rationaliseringsvirksomhed og i denne forbindelse information til de decentrale rationaliseringsorganer.

I det omfang, de enkelte statsinstitutioner ikke selv har rationaliseringsorganer, udfører det centrale organ efter anmodning undersøgelser af hele institutioner. Dette beslaglægger en meget væsentlig del af rationaliseringsorganernes arbejdskraft. Endvidere udføres normalt også »serviceopgaver« på kontortekniske, sagsbehandlingsmæssige og organisatoriske områder, og i en del lande (f.eks. i Norge og Sverige) er rationaliseringsorganet repræsenteret i en række udvalg og kommissioner. I øvrigt sker et omfat-

tende rationaliseringsarbejde gennem kommissioner, der nedsættes i de enkelte lande med visse mellemrum til at undersøge statens administration.

Herudover udfører rationaliseringsorganerne på eget initiativ tværgående undersøgelser af visse arbejdsopgaver. I Norge har man f.eks. undersøgt statens arkivarbejde, kassation, personaleforvaltning, delegering, skrivearbejde og forværelsesarbejde. I Sverige har man f.eks. beskæftiget sig med programbudget, behovet for datamaskiner til uddannelse og forskning, medicinsk databehandling, lønberegning og maskinel skoleskemalægning. I Indien har det centrale rationaliseringsorgan f.eks. beskæftiget sig med sagsbehandlingen, herunder sagsbehandlingstiden, delegation, budordningen, blanketter, rapportsimplicifikation, bedre udnyttelse af arkivplads og formuleringen af centraladministrationens skrivelser. I USA har man f.eks. beskæftiget sig med journalisering, arkivering, blanketter og korrespondance, herunder formuleringen af statsadministrationens skrivelser.

De fleste centrale rationaliseringsorganer udfører et vist oplysningsarbejde om rationalisering over for statsinstitutionerne. F.eks. udgiver man i Norge og Storbritannien tidsskrifter, der udkommer 4-6 gange årligt. I Sverige udsendes månedligt et lille duplikeret blad; det overvejes for tiden at udvide dette arbejde.

Forslagsordninger lig med den danske administreres i Norge af det centrale rationaliseringsorgan. I Sverige administreres ordningen også af det centrale rationaliseringsorgan i det omfang de enkelte statsinstitutioner ikke selv har bevillinger til præmiering. I USA, hvor der indkommer 300-400.000 forslag årligt, administreres ordningen af de enkelte institutioner.

Fremkomsten af databehandlingsmaskiner har bevirket, at det centrale rationaliseringsorgan i Storbritannien i 1962 oprettede en særlig afdeling herfor. Finlands centrale rationaliseringsorgan har også oprettet en afdeling for databehandling. I Norge har rasjonaliseringsdirektoratet for nylig fået bevilling til ansættelse af 5 medarbejdere til systemanalyser i forbindelse med databehandling. Et af de bedst administrerede regeringskontorer i USA »Bureau of Old-Age, Survivors, and Disability Insurance« (med ca. 7.000 medarbejdere) har en rationaliseringsafdeling med 50 medarbejdere, hvoraf de fleste arbejder med databehandlingsproblemer. I Sveriges centrale rationaliseringsorgan, hvor man i 1963 oprettede 2 databehandlingsafdelinger, er

man i færd med at nedlægge afdelingerne og overføre databehandlingsarbejdet til de almindelige undersøgelsesafdelinger

Af andre arbejdsopgaver, som varetages af de centrale rationaliseringsorganer, kan fra Norge nævnes udtalelser i budgetsager, fra Sverige re-miss-udtalelser og trykkes teknisk rådgivning og

fra England en teknisk kontrol af de forskellige kontormaskinfabrikater.

De arbejdsmetoder, som rationaliseringsorganerne anvender rundt om i verden, svarer vistnok stort set til den fremgangsmåde, som forvaltningsnævnet anvender

København den 27. juni 1956.

Præmiering af rationaliseringsforslag

Til samtlige ministerier og styrelser.

Som led i bestræbelserne for opnåelse af øget effektivitet, besparelser o.l. har enkelte af statens driftsvirksomheder forsøgsvis gennemført ordninger, hvorefter personalet animeres til at fremsætte forslag, der kan tjene til fremme af virksomhedens arbejde og interesser. I visse tilfælde er der ydet pengepræmier til tjenestemænd m.fl. for indsendte forslag til øget effektivitet o.l. inden for virksomheden.

Finansministeriet undlader ikke at henlede opmærksomheden på den omhandlede ordning. Finansministeriet må imidlertid mene, at der bør være adgang til at anvende præmiering af rationaliseringsforslag også inden for andre områder af statsforvaltningen, og at bl.a. forvaltningsnævnet som led i sin virksomhed bør gøres bekendt med sådanne forslag, hvorfor man samtidig henstiller, at ministeriet for de virksomheder, hvor man eventuelt måtte ønske at indføre en sådan ordning, fastsætter de nærmere regler efter følgende retningslinier:

- 1) Forslagene, der kan omfatte spørgsmål af teknisk, økonomisk eller administrativ art, bør foruden en nærmere redegørelse om den foreslåede ordning, og hvilke fordele den indebærer indeholde oplysning om den hidtil gældende ordning samt mangler ved denne i den udstrækning, dette er nødvendigt til forståelse af det fremsatte forslag.
- 2) Forslag til forbedringer kan indsendes af samtlige tjenestemænd og løst ansatte inden for institutionen, idet udbetaling af præmier dog normalt ikke vil kunne ske til tjenestemænd m.v., for hvem fremsættelse af forslag som de heromhandlede må anses for at være et naturligt led i det almindelige tjenstlige arbejde.

- 3) Forslag kan af forslagsstilleren fremsættes enten over for samarbejdsudvalget i den pågældende institution eller indsendes direkte til institutionens hovedledelse.

De af samarbejdsudvalget modtagne forslag videregives med udvalgets udtalelse, herunder om eventuel præmiering, til institutionens ledelse, der afgør, hvorvidt forslaget vil kunne finde anvendelse, og herunder enten selv træffe afgørelse om, hvorvidt forslaget skal præmieres, og hvor stor præmien skal være eller afgiver indstilling herom til vedkommende ministerium.

Såfremt forslaget fremsættes over for institutionens ledelse, forelægges forslaget i samarbejdsudvalget, forinden der træffes afgørelse om forslagets anvendelse samt om præmiering.

Forslagsstilleren underrettes om afgørelsen, selv om forslaget ikke antages. Det samme gælder samarbejdsudvalget, for så vidt dette ikke allerede er underrettet gennem den stedfundne forelæggelse af forslaget.

Såfremt forslagsstilleren har fremsat anmodning om at forblive anonym, skal såvel samarbejdsudvalget som institutionens ledelse respektere dette ønske.

- 4) Statsstyreisernes centrale samarbejdsudvalg vil efter nærmere aftale underrette forvaltningsnævnets sekretariat om fremsatte forslag i det omfang, nævnet har interesse i disse, og skal derfor af institutionerne holdes underrettet om fremsatte forslag og disses afgørelse. Dette kan ske enten ved, at der tilstilles det centrale udvalg et uddrag af forslaget med en omtale af afgørelsen, herunder om der er udbetalt præmie, eller

ved, at der tilstilles udvalget periodiske oversigter over fremsatte forslag og disses behandling.

- 5) Institutionen har ret til at anvende et indsendt forslag, uanset om der udbetales forslagsstilleren præmie eller ej, ligesom det er berettiget til at gøre brug af modtagne forslag inden for andre institutioner, såfremt dette skønnes hensigtsmæssigt.
- 6) Som anerkendelse for forslag vil der kunne udbetales forslagsstilleren et vederlag een gang for alle, der ikke bør fastsættes lavere

end 50 kr. og kun i særlige tilfælde over 250 kr., idet der ved vederlagets fastsættelse bør tages hensyn til de fordele, institutionen opnår ved forslagens gennemførelse, samt det arbejde, som udarbejdelsen af forslaget har medført for forslagsstilleren.

For at få indtryk af betydningen og omfanget af præmieordningen inden for staten skal man anmode ministeriet om efter udgangen af hvert finansår at tilstille finansministeriet oplysning om de udbetalte præmiers størrelse.

Kampmann

Mikkelsen

